

LA ROMANA

NÚMERO
EXTRAORDINARIO

Preu: 25 cent.^s

Barcelona 6 Febrer 1896

RECORTS DEL ANY PASSAT

L' autor de tanta desgracia,
 en lo seu deliri etern
 de mirar contra tothom,
 ¡fins mira contra 'l Govern!

Repárintlo: fuma puro;
 pero 'ls pobres governats
 no mes podém fumá en pipa...
 y escupir, desesperats.

Judici del any

TANT com mes se va acostant lo fi del sigle dinou, á n' els anys se nota prou que *judici* 'ls va faltant;

y ha de se' aixís, mentres sigan los *mitjos* dels anys del fi compostos tots de *vuyts* y *nous* y cartas que no lligan.

¡Mil vuytcents noranta sis!
Pe 'ls números 's veu clá que ab lo vuyt y 'l nou está condempnat á sé' infelís.

Pe 'l prompte, segons l' auguri, —per acabá' ho d' adobar—

l' ha de vení' á governar aqueix planeta: MERCURI;

qu' es, de bonas á primeras, mala recomendació.

(Lo *mercuri* es protectó' del vici; dels calaveras).

Contra del concepte meu, las Bellas Arts, ab sas galas, pintan á Mercuri ab alas y 'l converteixen en Déu, símbol de l' activitat comercial; més, per dissort, com que 'l Comers es ben mort, ja las alas li hem tallat;

ja no serveix; qu' es igual, com no serveixen Deus altres...

Aquí baix, per tots nosaltres, no hi ha mes Deu... que 'l de dalt.

Havent de seguir la *beta* d' un planeta, donchs, viciós é inútil, ¡es espantós pensá en la nostra *planetal*

*
**

Fixantnos ara en la entrada d' aquest any no entra ab bon péu: sent del anterior l' hereu ja te mala anomenada.

RECORDS DEL ANY PASSAT
(Dibuix de J. LLOPART).

—¡Qué diu ara?... ¡Qu' al vehí del costat l' han fet *concejal*?... ¡Llaa...dres!... ¡Socoo...rro!...

Encare, lo que 'ns aterra y 'ns farà passar mes ánsias, es que, per las circunstancias, entra y tot ab *peu de guerra*.

Después; com que ja 'l séu avi sigué un any pervers y vil, y l' anar mals per l' istil durará... fins que s' acabi,

la gent, que de sobras sáb que son anys de mala rassa, ¡se comprén! cad' any que passa 's fia menos de cap.

¡Quin any!... Apreteu las mallas de la desconfiansa y... ¡llestos! que si hem de creure que 'ls testos han de assemblarse á las ollas,

l' any present, os dich desd' are —si la máxima no ment— que será un any molt dolent; que fará 'l boig com son pare.

Per lo tant, será un miracle si, venintne ja de mena, aquest *anyot* poca-pena, no 'ns dona 'l trist espectacle

de Governos en constants crissis, empréstits sens' discreció, auments de contribució, pe 'l Comers sols perjudicis, res de protecció á las Arts, y la Industria abandonada, la Miseria entronisada

—com qui diu—en totas parts;

l' Agricultura al abisme, lo País morint per graus, mentres s' alzarán palaus pagats pe 'l clericalisme;

suspensions d' Ajuntaments, processos de concejals, moltas causas criminals per delictes molt *de-centis*;

nobles fets de nou encuny que no tindrán res de *noble*,

diputats no fets pe 'l poble, y vots fets... á cops de puny; robos de dia y de nits,

assassinats á *trompons*, suicidis per tots cantons, crims d' adulteri seguits, timos raras que distreuhen, casas de joch que *drets* pagan, municipals que s' amagan y polissónts que no hi veuhen;

l' olla del presupost rasa de gangas, banquets, empleos... á Madrit bastants Maceos, insurrectes dins de casa;

la política confosa sempre ab l' Administració; explotada la Nació...; es dir, la cansó enfadosa.

Eixirán, com 'ls bolets, generals cada setmana, cada mes un Cabriñana, y Ministres á ratets.

No es pas precís consultarho per' saberho, á cap oracle, si 'ns dará tal espectacle

l' any corrent; basta afirmarho per l' aspecte del País que casi arriba á fer *fástich*... ¡¡Prou será un altre any de *cástich* aquest any NORANTA SIS!

*
**

Si ho dupta alguna persona de las que ho posan, per vici, tot en *tela de judici*, creguin que tant se me 'n dóna si 'm creu de tot, com de rés.

Si será ó no será engany aquet *judici del any*, ja m' ho sabrán dir vostés.

PEPET DEL CARRIL.

ASTELLAS

Mira 'l retrato del rich
Y 'l teu á dintre hi veurás.

*
**

Te hi vist pe 'l carrer molt blanca
Y dins ta casa morena.
¿Que per qué algú no 't coneixi
Al sortí 't posas careta?

AMADEO PUNSODA.

JUSTOS PER PECADORS

FÀULA

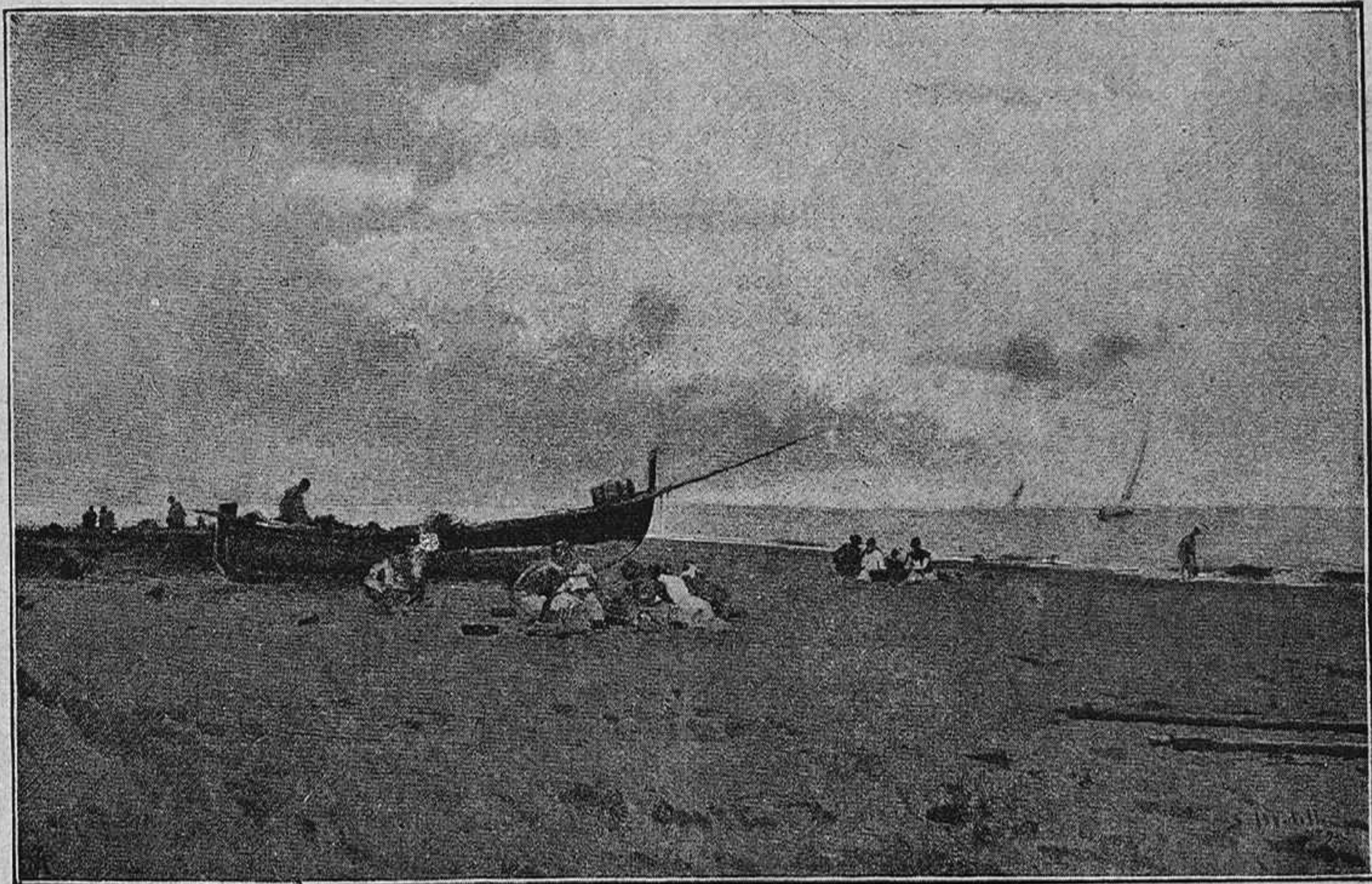
UN metje, havent suposat
que un malalt hauria prés
durant la nit uns papés
que li havia receptat
y que hauria suat fort
y curat ja 'l trobaria
del gran ofech que patia,
se n' hi va... y 'l troba mort.
—Senyor Doctor!...—diu la dona,
desconsolada:—Ja ho veul
—Si!—respón ell—viva Deu,
que me l' heu jugada bona!
—¿Jo, pobra de mí!
—Es ben clar:
fora curat, havent prés
aqueixa nit los papés
que jo li vaig receptar.
—¿Donchs, com s' ha mort?
—Perque á nit
no 'ls hi heu dat.
—Si que 'ls hi he dat.
—¿Tots?
—Hasta un.
—Donchs, la vritat,
no ho entenche.
—Donchs, ho hagués dit:
un altre ho podia entendre.
¿Quin remey queda ara? cap!

Y 'l metje, gratantse 'l cap,
diu:—Pró 'ls papés ja 'ls va pendre
desfets ab aygua... y res mes?
—Sí, y prompte 'ls tenia á dins;
es dí, 'ls polvos, qu' eran fins;
pró per costarli... 'ls papés.
—Com! ¿Papés y tot li heu dat?
—Vosté ho va dir.
—Via foral...
Ara ho entenche!
—Si, á bon' hora.
—Bestia!... que l' heu ofegat!
—Dongui 'm la culpa ara á mí,
no 'm faltava sinó això!
—Jo volia dí 'ls polvos, pró
no 'ls papés!
—Donchs, no ho va dí!
—Volen que 'ls metjes no s' errin
y 'ls entenen al revés:
no 'm succehirá may mes!
—Si, pro ell ja es mort!
—Que l' enterrin.

—
¿Quantas vegadas, lector,
per no parlá ab propietat,
ab un bon consell mal dat
paga 'l just pe 'l pecador!

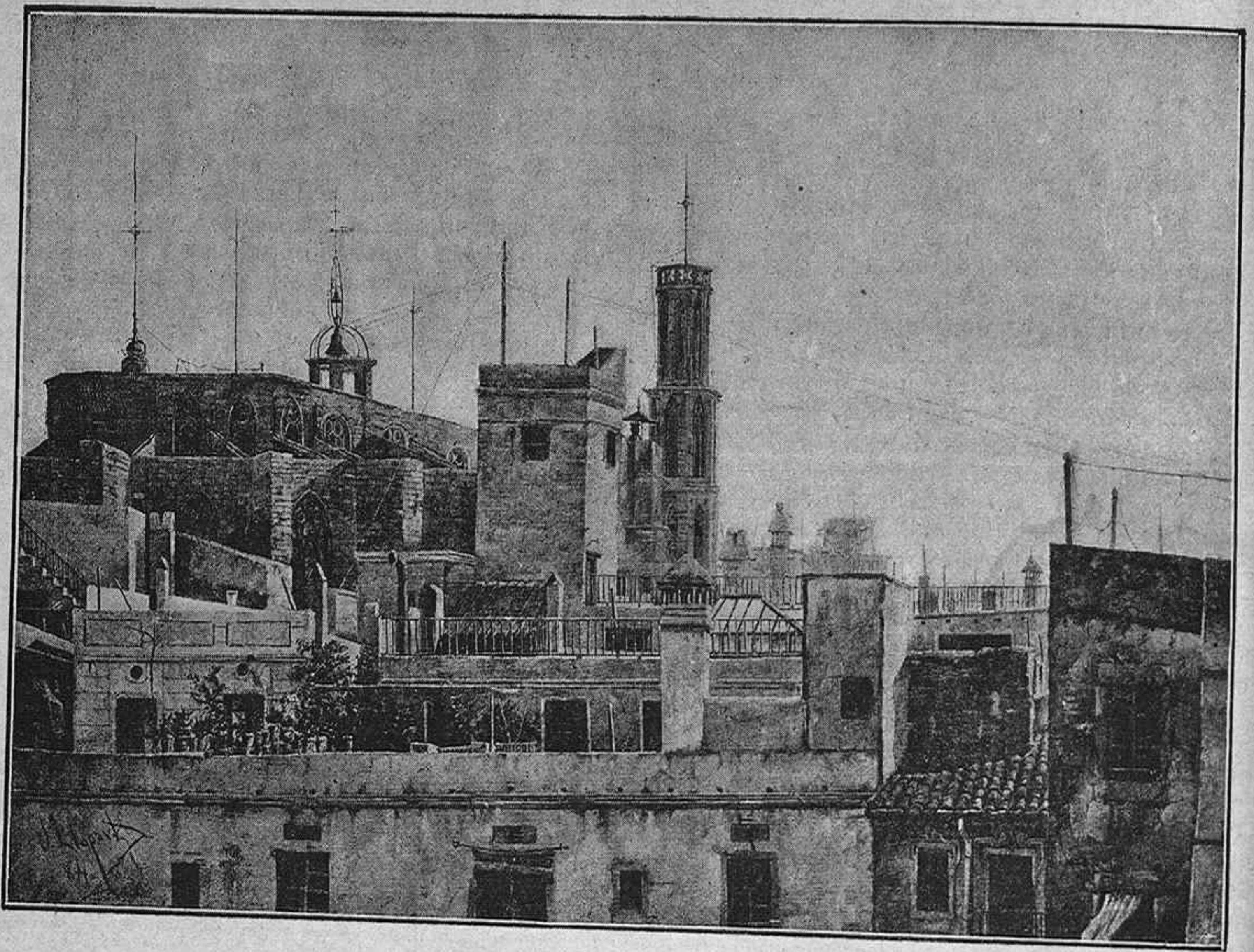
RAMÓN BORDAS.

MARINA CATALANA

Reproducció fotogràfica d' un quadre al oli, del reputat marinista Sr. MATILLA.

BARCELONA VELLA

Quadro al oli de J. Llopart.

LO SANT NOM DE MARIA

Lo vostre nom, oh Maria,
 com una dolça harmonía
 se 'n vola en ales del vent
 de la boscuria al restoble,
 de les masies al poble,
 del palau á la cabanya,
 de la vall á la montanya,
 del rampeu á la alta cima,
 desde un clima al altre clima,
 de la terra al firmament.

JACINTO VERDAGUER, PBRE.

EN UN ÀLBUM

EA temps, senyora, qu' en ma pobra lira
 manca la corda del amor sonora;
 l' amor es mon passat y envá sospira
 lo cor que 's migra y son passat anyora.

La trista mussa que mos cants inspira,
 al parlarli d' amor s' allunya y plora;
 sols á la gloria inacabable aspira,
 canta á la patria, l' immortal y fora.

Si així no fos, l' espay jo escalaria
 á escriure en sa cortina trasparente,
 ab los ástres que hi brillan, vostre nom.

Y á aucells, remors y oretjos cridaria,
 per que ab sa veu armónica y plahenta,
 suplissen per cantar-lo, á la del hom.

F. UBACH Y VINYETA

UN POQUET D' HISTORIÀ

L'incalificable política seguida per lo comte-duc d' Olivares, induhí á Catalunya á separars de la corona de Castella y á ajuntars ab la de Fransa. Lo día avants que Felip IV (24 de Febrer de 1641) desde Madrid y en autorisat document manifestava que li era molt sensible que las cosas haguessen arribat á tal extrém, lo Marqués de Brezé jurava en nom de Lluís XIII guardar y fer guardar los furs, privilegis y constitucions del Principat. A pesar de que lo monarca castellá en aquell escrit prometia á la nostra terra que serian conservadas las lleys y franquetas que li pertocavan, si tornava á posars baix son domini, ja no era temps per tornar endarrera y accedir als desitjos d' aquell qui mes endevant havia de fer callar á algun personatge de la seva cort que 'ns motejava de *rebeldes* als catalans, dihentli que no era cert, puig que la rahó nos sobrava.

En efecte: als 11 d' Octubre de 'l 1652 Barcelona y ab ella Catalunya tornava á esser espanyola, impulsada mes que per las calamitats que sobre ella caygueren contínuament com la peste, la fam y la paralisació del curs de sa moneda, per la informalitat del monarca franch que no sols no tenia escrúpols en faltar á lo promés, sinó que deixava fer tota classe d' arbitrietats als seus súbdits qu' aquí venian. S' acabá per nostra patria, es vritat aquell, periodo de tretze anys de revolució continuada, pero també es cert, que no deixá de continuars aquella via dolorosa que l' anava conduhint al cim de son Calvari, al que devia arribar als 11 de Septiembre del 1714.

Desde aquell día en que torná á esser espanyola aquesta nostra patria, sembla que 's estableix una competencia entre ella y l' Estat, de manera que bé pot dir-se qu' á la vegada que no perdia Barcelona ocasió pera manifestar la llealtat que sempre se li havia reconegut y que n' havia d' arribar fins á esser paciéntissima, lo govern espanyol aprofitava todas las conjunturas pera explotarla. No d' altre modo pot explicarse que desde 'ls últims del any 1652 fins á principis d' Agost en que acaba per esser entregada contra sa voluntat, per lo representant del rey d' Espanya al francés, los serveys que 'n fá, pujian valuats en guarismes que distant molt d' esser exactes, á la suma de 6,377,591 lliuras, 11 sous y 3 diners, qu' es la cantitat que 'n precisa un autor contemporani.

Segons aquest, no sols organisa tersos populars de 500, 800 y 1000 homens en diferentas ocasións, sostenintne alguns durant sis anys seguits; compra terrenos, indemnisa edificis de propietat particular pera engrandir y aumentar lo cercle de las sevas fortificacions y murallas; aixampla son port perque estiguen ben segurs los barcos reys que vingan á defensarla y en lo moll aixeca forts que també pujan contrarrestar la forsa del enemich; construheix magatzems per guardarhi la pólvora y paga obras dels quartels de la caballería del rey; arma barcos que vigilan lo moll y las Dressanas; fond canóns y arregla baterias. Y no 's diga que tot aixó son serveys que no tenen mérit perque responen á la defensa propia, puig llavors esmentarém que las forsas que crea y sosté son pera anar á ajudar á Girona, Vich, Solsona, Berga, Puigcerdá y Castelló d' Ampurias; que no sembla esser de compte seu lo reconstruir los molins del rey; ni lo contribuir als gastos de las murallas de Girona, lo cuydar de's soldats malalts en los hospitals civils, ja que 'ls militars se troban desprovehits de lo necessari pera socórrerlos; ni provehir de blat perque puguia ferse pá de munició pera la tropa qu' está á prop de no poguer tastarne; pagar llits, mánfegas, mantas, llenya y oli al exércit; las habitacions que 'n ocupan las familias dels virreys, los lloguers de las casas dels oficials, y finalment, sostenir contra fur allotjaments en barris enters á tropa que no está contenta ab menjar lo que cada casa li dona bonament de lo que menja, sinó que vol alimentars de lo que se li antoxa, junt ab una récula gran de donas, tal vegada casadas, tal vegada no, segons espressa un altre autor d' aquella mateixa época, de fillas y criadas, sens descomptarhi los gossos. Y tot aixó no comptant un sens fi de cantitats bestretas que no tornan á esser recobradas.

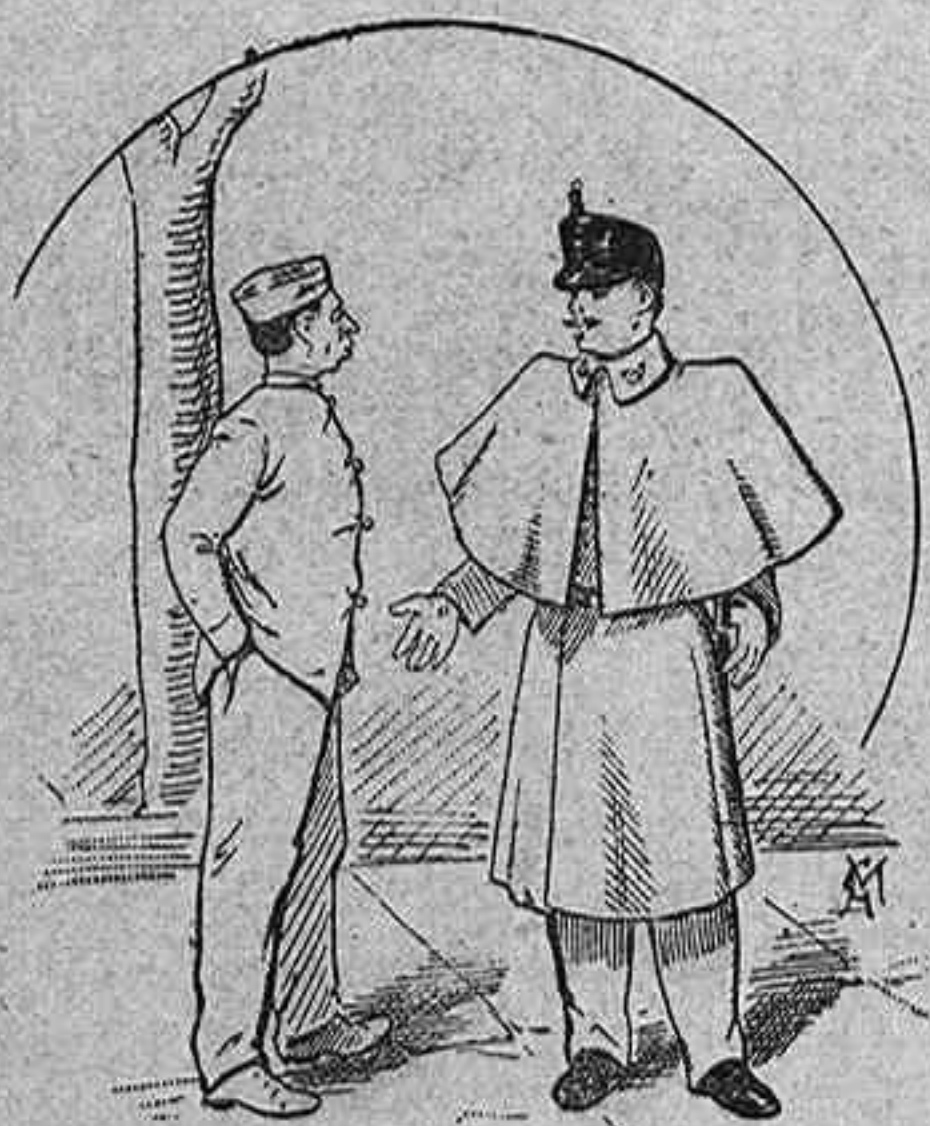
En cambi si en 1691 sitiada per los francesos no cau en poder d' ells es per los esforços heróychs que fá per continuar fidel al rey d' Espanya, puig que molt poch temps secundada es en son patriótych zel; tant

es aixís, que quan cinch anys després Lluís XIV manava sa conquesta y era de nou visitada y bombejada, als generals castellans y á las autoritats castellanans los hi portava tanta pressa l' entregarla, com catxasa tenian las tropas que per refors anavan venint d' Italia. Y fou altre cop francesa Barcelona, la ciutat que declarava que si be la Fransa podria dominar las personas dels barcelonins, no podria subjectar sos cors, y rebia del rey la manifestació de son sentiment de que la seva falta de salut no li hagués permés venir á posars á son costat.

Als qui nos han motejat y motejan de *rebeldes* los preguntarém: ¿Tenen en sa historia particular, una página semblant de patriotisme y de fidelitat?

RAMÓN N. COMAS.

ENTRE CALOYOS

—Y donchs, Gutierras que no vas á Cuba!

—Yo bien queria ir. Pero ya ves tú!... Han solicitao del Menistro que no me vaya, toas las mujeres bonitas de España y peninsulas anyacentes!... ¡No se può ser buen mozo!

DIBUIXOS MODERNISTAS

L' autor no es cap de Sant Boy;
es un dibuixant *Bon noy*.

¿Sol y estrellas?... ¡Jo 't retoch!...
¡Es un dibuix d' en *Pitxoch!*

¿Qu' es aixó, vatua nell!
—Un' obra d' art d' en Nun-ell.

Aquets tipos carcamals
son prodigis d' en Canals.

—¿Y aquest' obra tan rebona?
—L' ha fet lo gran Noy de Tona.

Y aquet dibuix... lo milló,
lo devém á l' Y-era-bó.

Aixó proba evidentment
que, en la *seba* modernista,

resulta sè 'l milló artista
'l qu' ho fa més malament.

LAS ESTACIONES DE LA VIDA

Tendra encare y joganera
no ha conegut lo dolor,
y es, per la seva frescor,
expléndida primavera.

Per ella 'l jovent no viu
y ella d' estimar no 's cansa;
per lo seu foch tè semblansa
al mes calurós estiu.

Las arrugas del dolor
en lo seu rostre ja mira
y per temps millors suspira...
la comparo á la tardor.

Semblantli 'l mon un infern
se sent al cor un fret crú
que á la fossa l' ha de dú...
¡ja ha arribat al seu hivern!

Ha sigut, es y será

EN Ton estima á la Tana,
l' estima fins ab ceguera;
el séu pare 's desespera,
no ho vol, formal, y li mana;
ab despotisme pairal,
que de punt en blanch la deixi,
sens consentirli que 's queixi,
ni l' escusa mes venial.

Té la voluntat en Ton
á n' el cor supeditada
y es en va l' ordre donada:
á n' el séu pare respon
idolatrant á la nina,
que tot el séu sér omplena:
el rigor pairal no enfrena,
si amor verdader domina.

Es un cas com un cabás:
aixís pot dirse, perqu' es:
la mare d' en Ton, l' Inés,
de soltera, á n' en Tomás
tenia boig: també 'l pare
d' aquet surtí ab la fol-lía
que de cap modo ho volia,
—lo que passa ab en Ton ara,—
y, airat, lo desheretá
y fins de casa 'l va treure;
pro 'n Tomás no s' hi va ajeure
y ab l' Inés se va casá.

Prou que recorda lo molt
que per aquell temps sufrí;
pero no hi ha que cedí,
á la Tana no la vol,
y si 'n Ton el séu concell
no segueix, la séva basa
es perduda: 'l treu de casa
com el varen treure á n' ell

Res, la nora la vol rica,
que li ha ensenyat l' experiència
que la riquesa es essencia;
y á qui ho vol sentir, li esplica
qu' ell, qu' ho ha vist y tocat tot,
sab, á la fi dels séus anys
y á forsa de desenganys,
qu' amor passa y queda 'l dot.

Per arreglá 'l desgabell
sería precís que 'l pare
sentís com sent el noy ara,
ó 'l noy sentís com el vell
y no es possible; l' edat
forja 'l sentiment y 'l mana:
s' unirá 'n Ton ab la Tana
y será desheretat.

Potsé 'n Ton també demá
á n' el séu fill digui «no»;
que no recorda 'l Rectó
qu' hagi sigut escolá.

J. AMAT

¡PATRIA!

CANSONETA

AL compás de cansonetas
lo nen s' adorm,
féntse ab sos cabellts d' ángel
cuixinet d' or.
Acosteushi de puntetas,
no feu remor
que la mareta amorosa
gronxa 'l bressol.
Las cansonetas que 's cantan
al nen que dorm
notas son totas nascudas
del fons del cor.

Dorm fillet de mas entranyas,
sens temor, dorm;
per ton descans jo daría
tot un tresor.
Diuhén qu' ara un rey demana,
perque així ho vol
fills de mare per la guerra,
per 'na á la mort.
Tots ells com iú descansaren
en un bressol;
tots ells també tenen mare
bona com jo.
Perque trista causa 'ls crida,
per tal rahó
ni exclamar poden las mares:
¡fillets del cor!

Y es que diu que hi ha una patria
qu' ofega 'l plor.
¡Madrastra que á la mort porta
als espanyols!
Nosaltres no tenim patria,
sols tenim cor,
mes per una causa justa
ho doném tot.
De mares guarda la historia
páginas d' or;
per la Espanya d' altres días
tot era poch.
Los que volían la guerra
eran lleóns
y en ella sos fills podían
trobar la mort,
que si es just, al crit de patria
s' alsa tothom...
quan no ho es, lo crit sols logra
gelar los cors.
Espanya es un tros de terra,
no es patria, no...
¡Si un espanyol te vergonya
diuhén qu' es boig!

Al compás de tristas notas
lo nen s' adorm
y una llágrima humiteja
sos cabells d' or.

J. GOT Y ANGUERA.

¡Ah! la vritat es que 'l Sr. Manel tenia motius suficients pera estar queixòs del seu principal, D. Pau Sendra, lo conegut fabricant de géneros de punt, cordons y trenzillas.

Perque 'l Sr. Manel es lo tenedor de llibres mes cumplidor é inteligent de tots quants estiman al Diari y al Major com si 'ls haguessin portat en las sevas entranyas y de tots los que tenen punt en que no 's retrassin los assientos de las operaciones diarias.

Lo Sr. Manel no havia passat un sol any, sense deixar terminat, al tocar las dotze de la nit del 31 de Decembre, lo

balans que havia de mostrar al afortunat D. Pau Sendra, lo montant dels beneficis obtinguts en un negoci que marxava vent en popa.

Y l' afortunat D. Pau Sendra, no havia deixat passar tampoch ni un sol any, sense regalar al laboriós Sr. Manel la cantitat de 100 duros en monedas d' or, quan lo seu tenedor li presentava, ab cara de pasquas, la satisfactoria nota de *ganancias y perdus*, ab un saldo crescut á favor del fabricant de géneros de punt, cordons y trenzillas.

¡Ah! si, lo Sr. Manel, que cad' any havia rebut de mans del seu principal una merescuda recompensa, va quedar-se de pedra quan á las dotze de la nit de la diada de Sant Silvestre, després d' haver presentat á D. Pau Sendra una nota qu' indicava que aquest havia guanyat en 365 días la respectable suma de trenta mil duros, lo seu amo va posarli á las mans, en lloch del acostumat aguinaldo, un melò, que, dit siga de pas, no feya gayre bona cara, dihentli al mateix temps: «Prengui la bona voluntat y que no se li indigesti.»

¡Era possible?

Un home qu' havia guanyat trenta mil duros en lo negoci, un home que feya poch havia tret cinquanta mil pessetas en la Loteria Nacional, un home mimat per la sort desde que va establirse, escatimava al seu honrat tenedor, qui feya trent' anys que 'l servia, un merescut aguinaldo?

¡Ah! bè diu lo ditxo, que *la mar com mes tè mes brama*.

Quan lo Sr. Manel s' en va anar á casa seva ab lo melò sota 'l bras, pensant en la ingratitude del seu amo, van escapárseli las llágrimas.

Y va plorar, no precisament per la falta d' aquell preciós aguinaldo de cad' any, tot en pessas d' or, sinò perque endevinava que D. Pau Sendra estava cansat d' ell, y no gosant despedirlo recurria als desayres, com ho era l' haverli regalat un melò que á n' ell va semblarli una carabassa.

No hi havia dupte: lo fabricant de géneros de punt, se proposava pagar los serveys d' un home que

havia passat tota la seva joventut treballant com un negre, llensantlo al carrer, pera posar al seu lloch á un tenedor jove que faria la mateixa feyna per menos quartos.

—Ja s' en veurá 'l desengany—se deya 'l Sr. Manel, aixugantse las llágrimas—á mi 'm dona cinquanta duros mensuals.—¡Deu n' hi dó!—y sè de sobras que trobará tenedors á 30 y hasta á 20 duros... pero... pero ¡de pans y de tenedors n' hi ha de molts maneras!

Y l' aficció del Sr. Manel creixia de punt, quan pensava que l' endemá, día del seu sant, no podria anar, com cada any, á la Rambla á comprar lo meló, perque ja 'l tenia.

¡Pobre home! ¡Ell que gosava tant, quan al menjarse 'l meló triat per la seva ma mestra, rebia las felicitacions de tots los parents y demès personas invitadas á la seva taula!

¡Oh! ¿y qué li diria á la seva neboteta, la Paquita, quan com de costum, aniria á recitarli la décima?

Recordava, com si encare la estès sentint, la felicitació del any passat. ¡Qu' era bonica!

«Recibid mi tío amado
en día tan resfulgente
el amor que el pecho siente,
como ya tiene probado,
recibidlo de contado
junto con la buena tía,
y pasad este gran día
comiendo pavos, capones,
gallos, gallinas, pichones
y demás volatería.»

Encare se sentia á las galtas, lo bó del Sr. Manel, lo parell de petons á la francesa, que va ferli la seva neboteta quan en pago de la décima va posarli á la ma un duro del Rey petit.

¡Pero qu' era, en aquella ocasió, un duro pe 'l nostre tenedor de llibres? Una friolera, la centéssima part del aguinaldo.

Aquest any, quan la Paquita va acabar de recitar la décima al Sr. Manel, aquet va dirli ab tristesa:

—Es molt bonica, filleta meva; pero 'l tio not pot donarte cap duro. Ab fruyta m' han pagat á mi, ab fruyta 't pago.

Y va donarli una taronja, encarregantli que se la guardès per postres.

La neboteta tinguè igual alegría ó mes que si haguès rebut una moneda, va fer una pila de petons al seu tio, y va sortir corrents del quarto d' aquet, pera anar á jugar ab la quitxalla.

Lo Sr. Manel, veyent desapareixe á la Paquita, va exclamar tot conmogut: ¡D. Pau Sendra: com mes beneficis, menos aguinaldo; la meva neboda: com menos aguinaldo, mes petons! ¡Quan cert es que la sang no 's torna may aygua!

A l' hora de dinar no faltava á casa del Sr. Manel ni un sol individuo de la parentela.

Tots ells, gracias á Deu, tenían bona gana, y 's sentaren á taula ab la intenció de fer molta destrossa. Sabian que en aquella diada 'l seu parent ho vessava tot, y n' hi havia mes de quatre que per fer 'ls honors deguts á una taula ben provehida, s' havian abtingut d' esmorsar aquell demati.

¡Que n' anavan d' equivocats!

Lo Sr. Manel havia donat ordre á la seva senyora de que fes poch gasto; betas sevillanas, carn d' olla, un pollastre rostit, lo meló, quatre atmetllas y pansas, y para de comptar.

Lo dinar com se veu era magre, y lo qu' es pitjor, va resultar péssimament condimentat, puig la criada, que feya dos días havia entrat á la casa, á més de tonta, tenía tan poch fi 'l nas y tan curta la vista, que deixá que s' agafessin las betas sevillanas y tirá á l' olla 'l sabó de rentar los plats, pensantse qu' era un tall de cansalada.

Inútil consignar que á pesar de la gana ningú va atrevirse á menjar d' aquets dos plats.

Tots los convidats miraren com á áncora de salvació lo pollastre.

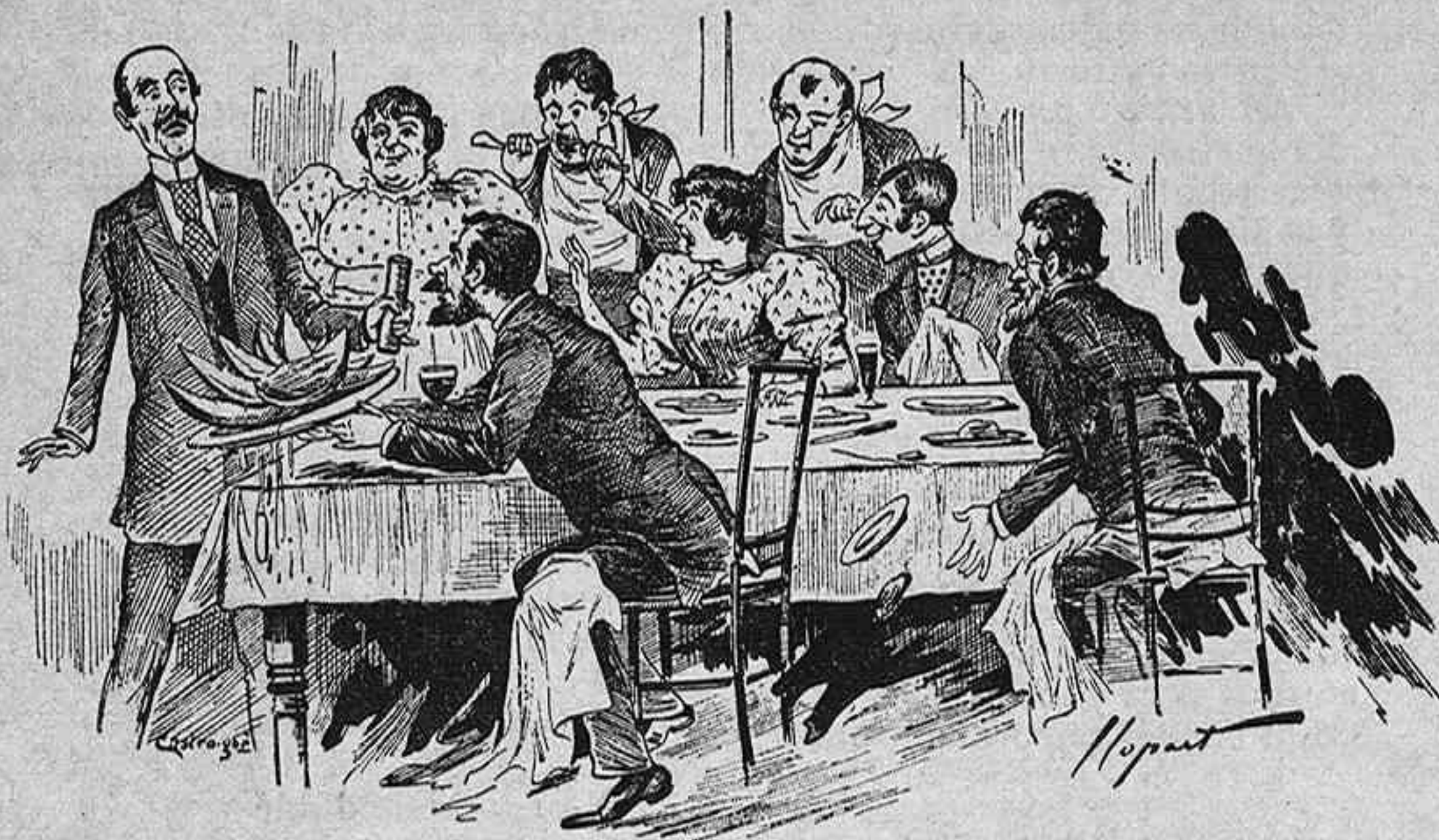
Pero, senyors meus, la criada havia comès la tontería de ferlo rostit sense netejarlo avants y ningú va atrevirse tampoch á pegarli dentellada.

No més quedava 'l meló ¡lo malehit meló!

Lo Sr. Manel va agafarlo ab la intenció de llensarlo al carrer, pero vint personas á l' hora van detenir lo seu bras (¡Lo meló era la seva última esperansa!)

Després en vista de las reiteradas súplicas dels seus parents, va clavá lo seu ganivet al meló, causa, segons ell, de tanta desgracia, y comensá á ferne talladas, exclamant al mateix temps: ¡Es una carabassal
 Quan lo meló estigué completament tallat y el Sr. Manel va deixar caure las talladas sobre la plata, va sentirse un crit general d' assombro.

En lo interior del meló hi havia un canut de llauna qu' anava tancat ab un tap de la mateixa planxa.

Lo Sr. Manel va obrirlo. Dintre va trobarhi un sobre. Y dins del sobre una carta que contenia un paquetet.

La carta deya: «Estimat Sr. Manel: Vosté es un fidel servidor y es just que participi dels enormes beneficis qu' hi obtingut. Dintre 'l paquet adjunt trobará mil duros en bitllets. Dispensim la broma.—
Pau Sendra.»

(Lo ditxós meló, com es de suposar, havia sigut obert, y

tornat á enganxar ab cola).

Lo tenedor de llibres va estar á punt de pegarse dos bofetadas, per haver duptat dels nobles sentiments del seu amo, y desseguida va enviar á buscar un espléndit dinar á casa en Justin, que sigué destrossat ab la major pau y alegría.

Una nota cómica: La Paquita, que á falta d' altra cosa millor se disposava á menjarse la taronja que li havia regalat lo seu tio, al veure qu' aquet anava á embutxacarse guapament los bitllets de banch, va dirli presentantli la fruyta: Tiet; si no m' erro de comptes, aquest any me tocan deu duros. ¡Pósimels dins de la taronja!

¡Eh, quina precocitat!

Es dir precocitat: segons noticias, si la Paquita va parlar tan á temps, sigué per consell de la seva mare, qu' es una senyora que no deixa may res per vert.

A. GUASCH TOMBAS.

2 Janer, 1896.

Pensant en tú

MIRANT un jorn del Cel la volta blava
 com dosé satinat que adorna 'l mon,
 inmensament hermosa la trobava;
 mes ¡ay! al recordam' de tu, pensava...
 ¡mes hermós es son front!

Mes tart vegí lluhirne las estrellas
 com un munt resplandent de diamants

y, es cert, vaig exclamar, que son molt bellas,
 pro cap n' hi havia, cap de totas ellas...
 ¡com los teus ulls brillants!

Magestuosa era en tot Naturalesa,
 tant de jorn, com en mitx de la foscor,
 pró tanta magestat, tanta grandesa,
 no poden compararse ab la bellesa
 que enclous en lo teu cor!

DOLORS RIERA BATLLE.

NASSOS

ENTRE los membres del cos,
ab figura bastant rara,
un 'ns en surt á la cara
format de tendrúm y d' os.
Ja 'l tngas petit ó grós,
puig això no importa al cas,
bon lector, ja compendrás
que aquesta part prominent
de que 't parlo, es simplement
lo que en vulgar s' en diu nas.

Ell es l' òrgano curiós
del sentit mes delicat:
si tens fret, 'l veus morat;
ó bé roig, si estás febrós;
es un amich carinyós
que no 'ns deixa nit ni dia;
y es tanta la simpatía
que per nosaltres demostra,
que va sempre al devant nostre
pera servirnos de guía.

Una proba es, evident,
de son mérit sens igual
que hasta en la cort celestial
hi té 'l nas gran valiment.
Si algú hi ha tan poch creyent
que sostinga lo contrari,
li diré que 'l calendari
pel juliol 'ns fa memoria
de que allá, al cim de la gloria,
te un advocat: Sant Nassari.

Narigut enorgullit
que tanta importancia 't donas
y sempre ab befa enrahonas
del que ha nascut desnarit,
¿serias tan atreuit
si, per nefas ó per fas,
donguessis algun mal pas,
y de bigotis cayguessis
y al aixecarte trobessis
que t' has aixafat 'l nas?

Nena de trenas dauradas,
la de ullets de serafi,
la de coll alabastrí
y de galdas sonrosadas,
¿qué foren tan acabadas
perfeccions, com es notori,
si per un cas irrisori,
com s' en donan tants al mon,
entre ta boca y ton front
no hi hagués cap promontori?

De formas tan especials
son 'ls nassos, que ningú
per mes que miri, es segú
que no 'n veurá dos d' iguals.
Entre 'ls mes originals
per l' aspecte ò dimensió,
n' hi ha que 's tiran de cantó,
n' hi ha de barraca, ratats,
porra, lloro, arremangats,
moch de gall, penca y punxó.

Entre 'ls que sempre mes fums
volen donarse en tot lloch,
hi ha nassos de gos *bull-dog*,
de trompa y de apaga-llums.
A qui no sent 'ls perfums
li diuhen que nas no té,
ó que 'l té fi, si 'ls sent bé;
també 's diu nas d' escarxofa,
de patata, y fins per mofa
nas de llauna y de papé.

Noya xata ó desnassada
que rumias día y nit
com pescar un adormit
pera estar ben regalada;
tú que 't mostras tan confiada
de que algun n' agafarás
y manset l' ajupirás
baix lo jou del matrimoni,
si á mí 'm vols pendre per *toni*,
't deixo ab un pam de nas.

Y tú, sabi de dublé
que en lo que no enténs te ficas;
tú que tot sempre ho criticas
sense com va ni com vé,
si pel cert un día sé
que t' has atreuit á dí'
que lo que he escrit fins aquí
es de mérits ben escassos,
quan te trobi, 't rompo 'ls nassos...
ó be tú me 'ls romps á mí.

J. GENDRE.

Barcelona, dia de l' home dels nassos, de 1895.

TIPOS DE LA TERRA (Fragment d' un quadro de J. PINÓS)

La sembradora.

EPÍGRAMAS

A un militar que ostentava
mes de deu creus en son pit,
una noya, ab gran despit,
(la mateixa que ell aymava)
li va dir:—Prou ja de flors;
que 'l que s' ha de casá ab mí
molt *valor* no ha de tení.
con tal que tingui... *valors*.

R. BALCELLS BELLVÉ.

—L' any de la febra amarilla,
l' escala que jo m' estich
va quedar deshabitada...
—¿Tots los vehins van morir?
—Ca... no senyora; no ho cregui...
Lo que van fer... es fugi.

LLUÍS SALVADOR.

—¿Ahont va avuy tan mudat
lo metje senyor Badó?
—M' ha dit que l' han convidat
á matá 'l *porch del rectò*.

J. ROBERT P.

Ab dos anys que vaig de cassa
cent perdius—digué un tal Batlle—
porto mortas, si no passa.
—¿Tot perdius? observá en Bassa.
—Excepció d' alguna *guatlla*.

AGUILETA.

Jugava l' hereu Conill
á cartas ab en Dalmau,
y al preguntarli en Bofill:
—¿Qué fas, Conill?—Faig lo *cau*—
va respondre molt senzill.

CARRIQUIRI.

A mon apreciat amich lo distingit autor dramátich D. JOSEPH ORIOL MOLGOSA

Per evitar amarguras,
disgustos, travalls y penas,
desengany de totes menas,
afliccions y desventuras:

Tinch format lo mèu caton,
es á dir, una doctrina
que á molts semblará mesquina
sent la mes santa del mon.

Figúrat tú que hi nascut
ab un génit tot esprés
per sufrir dels mals lo pes
fent lo desentés y 'l mut,

com que jamay en mon cor
la superbia hi tingué estada,
ni la enveja depravada
me ha fet cometre cap tort.

Lliure tinch lo pensament
d' alló que á molts encaparra
y si la dissort m' amarra,
no fujo, li dich amén.

Amén, sí, qu' es lo mes just
que un home pot contestar
si per cas vol evitar
á tot' hora algun disgust.

Qué no ho creus? Donchs ja veurás?
per l' adjunta relació
si es acertada rahó
dir amén en tot fracás.

Fill de dona, y no es mentida,
en lo mon, per trista sort
per dar gust á eterna mort
me donaren curta vida.

Y en vers d' aixecar valent
un güe, güe, en só de protesta
si l' ávia 'm feya una festa
somreya com dihentli: amén.

Obligat á la lactancia,
estant ja al naixe de pega,
en va als pits d' una gallega
lo viure buscava ab ansia,

y quan ella en tot moment
per llet, trunfas me donava:
¿te creus tú que rondinava?
Al contrari, deya amén.

Passat ja lo *xarrampió*,
coqueluche y altrás maluras,
alguns jochs y travessuras
me feren tastá 'l bastó,

y ab tot y lo contundent
de los paternals avisos,
sent un fill dels mes sumisos
mon consol era un amen.

A la ciencia fent agravi
mos pares ab insistencia
m' entregaren á la ciencia
convensuts que fora un sabi,

mes jo, faltat de talent,
tenint fluixa la xaveta,
á cada cop de palmeta
sols sabia dir amen.

Mes tart, cercant emocións,
vaig tindre amigas y amichs,
que 'm costaren greus fatichs
y me feren grans traicións.

Mes jo, sempre conseqüent,
tenia, evitant mes dany
un amen, per cada engany,
per cada traició, un amén.

Del teatro del mon, comparsa,
la política y l' amor,
me deixaren sech lo cor
mostrantme la seva farsa;

pero may lo sèu torment
me feu llensar d' ira un crit,
la fel guardant en lo pit
m' esbravava ab un amén.

De mil trampas testimoni
sense encomenarme á Deu
vaig carregar ab la creu
feixuga del matrimoni,

y encare qu' estich content
de la sort que m' ha tocat
si algun cop surto nafrat
tindrè que respondre amén.

Tal com faig, amich Oriol,
ab tots los que mal me volan
gossos famolenchs que udolan
creguts que 'm reportan dol;

mes son clam impertinent,
mes que rabia, goig me dona,
puig son propi verí abona
lo meu repetit amén.

Que si per autor dramátich
me té 'l públich que 'm festeja,
es en va vingui la enveja
fent creure que so antipátich.

Puig al dir inconseqüent
que so un tipo, un pastanaga,
me 'n rich igualment que un plaga
y 'ls contesto á tots amén.

Fesho així, apreciat Molgosa;
entremitx de las trifulgas
dar goig al dolor no vulgas
ni t' acoris per cap cosa:

A tot bitxo impertinent
y per disgustos que 't passin,
ni que 't diguin, ni que 't fassin,
contesta amén, sempre amén.

JOSEPH M.ª PONS.

PROTEGIDA DE 'LS DE LA FULLA

(Dibuix de J. LLOPART.)

A pesar de la opinió
d' alguns místichs de *camama*,
sempre 'l mes engrescadó...
será l' art qu' ensenyi *camama*

VULGARITATS

No 'n fassis joh dona! cas
de veure'm com una sombra,
sense brillantor los ulls
y groch y esmogit lo rostre
ab los llabis esblanquehits
y abatut, y sense fòrsas.
Ja se que en front ton palau
acerto á passar mil voltas,
passar'hi no es mon intent
mes ¡ay! que mos peus m' hi por-
Y al veure tras lo cristall (tan!
confós ab la rica blonda
del cortinaje que altiu
se plega baixant del sostre
ton rostre viu, altaner,
vessant salut á tot' hora,
sento que para mon cor
de glatir per certa estona
mentre un amarch glop de fel
puja á nuarme la gola,
sento esclatar un volcan
en ma testa, y tot me roda
y m' arrimo á la paret
murmurant: ¡Que n' es d' her-
Ja 'l desvaneixement fuig (mosa!
malehint lo dia y hora
que pe 'l vici y 'l plaher
me deixares, falsa dona!
y camino carré' avall
sens esma, com una sombra,
rodo plassas y carrers,
y 'm torno á trobá altra volta
en front ton balcó malehit,
y en front ta cara ditxosa!

No 't cregas que capti amor,
l' amor no ha de sé una almoyna,
tú, ja ho sabs qu' es estimar
ho sabs, y... ni t' en recordas
perque tens lo cor de gel,
y tens lo cervell d' estopa,
y cubreixas ab tas camas
blancas, finas, voluptuosas,
tot esperit baix, rastrer,
que sols en lo vici gosa!

A. LLIMONER.

Copia del celebrat quadro Psiquis y el Amor

CONTRAST

MENTRES la cobla senyala
l'últim tom d'un ayrós wals,
y al incentiu de la música
vá 'l jovent giravoltant;
quan tot bull, quan fins tremola
la sala... dut entre flams,
y en mans del rector del poble,
passa Deu ab magestat.
Al óures de la campana
lo funerari dringar,
para 'l ball, tots s'agenollan
y, baix, tot baix, van resant.
Imposat per l'espectacle
tot á mos ulls s'estrefá.
En lloch del conjunt espléndit
de llums, colors y miralls,
del moviment, de la vida
que s'esbrava d'un sarau,

á la claror d'una llántia
veig un llit... á son capsal
mitj recolzada, la Mort
que 's neguiteja esperant...
una dona que gemega...
un noy, rosset com el blat,
agafat á sas faldillas...
un jayo que mira endalt...
Fins veyá l'esfors de l'ánima
per deslliurars' de la carn,
fins veyá móures el cávech
del sepulturer al bras
quan, de sobte, prop meu sento:
¿Qué guaytas tan encantat?..
¿No sents com sona la cobla?..
Y ta parella?.. Qué fas?..
Com quedas?.. Au!.. Mentres duri
giravolta... Som al ball!..

JOAN PONS MASSAVEU.

Any nou... vida vella

QUAN un any nou comensém,
(no fent cás de que es mentida
ni notant que 'ns enganyém)
á coro tots exclamém
— ¡Any nou! doncas, nova vida.
Y aixó, dihent la vritat,
á mí 'm fá molta escudella
perque tinch ben demostrat
que com mes anys hem passat
la vida se 'ns fa mes vella.

JOSEPH M.ª BERNIS.

EPIGRAMAS

— ¡Sabs, que jo he sortit premiat
en los Jochs-Florals, Rabassa?
— Me 'n alegro; y ¿qué has guanyat?
— He guanyat... ¡una carbassa!

— Don Panxo viu ab un ranxo.
— Donchs, si aixó es cert, Baldomero,
per rich que sigui don Panxo
ja pots dir qu' es un ranxero.

FRANCISCO LLENAS.

Esclats

Si pregunto si m'estimas
me dius que ja m'ho dirás,
com aquell sastre que deya:
«Avuy no 's fia, demá.»

A pesar de ser escéptich
crech que hi ha l'infern y 'l cel;
lo cel si aprop teu me trobo,
y si ab ta mare, l'infern.

UN A. VENDRELLENCH.

CANSONETA

No 'm diréu, la me' amor,
per qué la alegría os manca?
¿no 'm diréu perque 'l condol
es, amor, vostra companya?
Si lo plor no vos trahís
y el color de vosstras galdas,
si lo plor no vos trahís,
no 'm caldria 'l preguntáuse.

La tristesa qu'esmenteu
també á mi se m'encomana;
la tristesa qu'esmenteu
també á mi 'm floreix á l'ánima.
Quan lo llabi 'n mitj-obriu
per somriure y enganyarme,
m'enganyéu tant de debó
que 'm van cara avall las llágrimas.

¿Com voleu enganyá un cor
que per vos tant pena encara?
¿com voléu enganyá un cor
que florí á vostra mirada?
Al somriure que vos feu
vos contesta ell suspirantne
y cada suspir que trau
n'ix del fons de la me' ánima.

¿Qué s'has fet lo roserá
que florí en las vosstras galdas?
¿qué s'has fet lo roserá
de las rosas mes gemadas?
¿No 'm diréu la me' amor
quin mal vent las ha esfulladas?

¿No 'm diréu la me' amor,
quin mal vent va arrabassarlas?

¿No 'm diréu la me' amor
perque aixi vostre cor calla?
¿no 'm diréu perque abaixeu
vos tres ulls apesarada?
Massa be m'ho diu lo plor
que os redola per las galdas,
com pel lliri al puntá 'l jorn,
las gotetas de rosada.

¿No 'm diréu perque se os veu
sempre trista y solitaria,
trepitjar del fossaret
lo llindar cada trench d'auba?
¿No 'm diréu qué hi feu, amor,
á la fossa agenollada,
tot resant de baix en baix
á una creu negra abressada?

Si pogués ser colom blanch
al cim m'estendria d'alas,
y formant gentil dossier
vos tindria arraserada.
Si alsesseu los ulls al cel,
foran per mí las miradas;
los suspirs apesarats
per mon cor sech, com rosada.

¿Cóm sabré si m'estiméu
si 'm contestéu sempre ab llágrimas?
¿com sabré si m'aboriú

si 'ls suspirs fan de paraulas?
Qui va á la font del dolor
prou sab si l'aygua es amarga;
y jo tants cops hi anat
que d'esma y tot sé trobarla.

De tant beure glops de fel,
la dolsor ja no m'agrada;
fet á viure entre foscó,
quan veig la llum tot m'esglaya!
Pensant ab vos m'he tornat
que tothom me 'n té planyantsa:
mes afortunat que jo
n'ha estat qui tant dol vos causa.

Massa sé 'l que teniu vos,
massa sé 'l que tinch jo ara;
vos, una ferida al cor,
y jo, un'altra d'incurable.
Vos un altre amor ploreu;
jo un amor sens esperansa.
¿Qui es, qui, que diu que l'amor
es lo cel pe 'ls que be ayman?

No mata no lo dolor,
no mata no l'anyoransa;
com viviu vos y visch jo
be podém dir que no mata.
La tristesa qu'esmentéu
també á mi se m'encomana:
mirau nostre sol d'amor,
l'amaga una nuvolada!

EMILI COCA Y COLLADO.

TIPOS DE LA TERRA (Còpia fotogràfica de A. ESPLUGAS).

Anant al aplech.

LA CUSIDORA

Visch entre onadas de fil,
de seda, llana y cotó,
y me rich de mes de mil
que son mes ricas que jo.

L' agulla d' acer n' es l' eyna
que 'm fa viure y 'm fa menjar,
no mancant salut y feyna
y ganas de treballar.

Sense aixó, ¿com ho faria
la mareta del meu cor,
desd' que al pare, que al cel sia,
nos robá, crudel, la Mort?

Mes no 'm vull pas entristir,
ni tampoch al cel culpar:
mon destí n' es lo cusir,
donchs, dalit y á treballar.

Vola, vola, llensadora,
veste, máquina, movent;
d' eixa pobre cusidora
tú ets avuy l' únich sustent.

Com mes roba me rodeja,
ma alegría n' es mes gran;
mentres jo ab forsas me veja,
mare meva, irém menjant.

Molt será, que puig á tú
per mirall sempre t' he prés,
no trobi algún día algú
qu' ésser vulga 'l meu promès.

Y si aquest ho es qui jo sé,
mare mia, ¡quina sort!

massa que tú ho sabs també
qui es que alena en lo meu cor.

Cada tarde 'l veig passar,
del treball havent plegat,
y per volguerlo mirar
¡qué vegadas m' he punxat!

Ell aixeca 'l cap y riu;
jo 'l miro y somrich també:
sens'parlar, prou sé 'l que'm diu
desd' la acera del carré.

Amigas, á qui la enveja
martirisantlas va arreu,
si un glop de ditxa 'm rodeja
¡se coneix que 'ls hi sab greu!

Jo me 'n rich d' eixas traydoras
y ni menys ne faig cabal
de gent que las *estisoras*
mou sols pel gust de fer mal.

Ja m' hi enfundo devegadas;
mes després me 'n rich pensant
que tal volta un cop casadas
los papers se cambiarán.

Mentrestant, delira y gosa,
lo cor meu; fuig, dolor gréu:
que avuy m' ha dit que só her-
(mosa;
la lluna del mirall meu.

Ja la tela es repuntada;
á plegarla y á desar:

vinga altra pessa embastada
en ma falda á reposar.

Com los plechs que'l teixit forma
son del mon las il-lusions;
aixó 's doblega y 's transforma
ab la hetxura dels patróns.

Y á la il-lusió benehida,
esclat del goig mes plascent,
li don forma y li don vida
lo patró del pensament.

Visch entre onadas de fil,
de seda y llana y cotó,
y me rich de mes de mil
que son mes ricas que jo.

Mare, ¿sabs 'l jove aquell?
m' ha dit que 'm vol dú al altar;
qu' eixa nit son pare y ell
me vindrán á demanar.

M' ha dit tant y tantas cosas,
que ni menys t' ho puch contá:
las amigas envejosas,
¡ah, com rabiarán demá!

Vola, vola llensadora,
veste, máquina, movent;
qu' eixa pobre cusidora
tindrà aviat mes ferm sustent!

FRANCESCH MARULL,

(Premi festiu del Certàmen celebrat en Valls l' any 1894)

Al bon amieh en F. Flós y Galcat

.....
 ¡Planetas de las personas!
 Que hi farém... ¡s' ha de patil...
 Diuhen que 'l riure va á estonas
 y ara... 'm toca plorá á mí!...
 ¡Que se 'n van?... No m' hi encaparro
 ¡Que no puch diná?... Está bé...
 ¡M' ho mereixo per bagarro...
 ¡Cosas que tenen de sé!
 Atrafegats ab la brema
 no m' han volgut fe 'l dinar.
 —¡Féstell--m' han dit...—¡Quina flemma!
 ¡Com si un sapigués cuynar!
 Bah... Tombems'hi un' altra estona...
 Diria que no hi dormit...
 ¡Sense diná!... Aixó no dona,
 pró al sopá, faré 'l resquit.
 Lo treball, no 'm xoca gayre
 Soch gandul... Pró... ¡tant se vall!
 També estantme panxa-enlayre...
 ¡no es fácil que prengui mall!

Va tení una besonada
 la mare—Deu la perdó—
 y al Xich—mon germá—li agrada
 treballar... ¡pró á mi 'm fa pó!
 Mon germá, sembla una fura...
 ¡tot ho arreplega! Cull ví...
 'ls bous del Batlle pastura...
 tragina sachs al moli...
 Fa d' agutzil... noys ensenya...
 munta gabias d' esquirol...

al hivern va á cercá llenya...
 y al istiu toca 'l fluvioll...
 Som bessons... ¡aixó no falla!
 ¡pró no 'ns van compartí l' os!
 Ell, per mi y per ell, treballa...
 Jo... ¡tinch mandra per tots dos!
 Com té 'l génit rondinayre
 'm diu ¡dropo... Tant se vall!
 ¡També estantme panxa-enlayre...
 no es fácil que prengui mall..

—
 Vet'aquí, que quan tenia
 catorze anys ó potsé mes,
 'm va dí la mare un día:
 —Bertrán. ¿t' agrada 'l pagés?...
 ¿voldrias serne?...
 —¡Ay no, mare!...
 que 'l sol al cap, m' hi fa mall!
 —¡Y llenyater com ton pare?...
 —¡M tallaré ab la destrall!...
 —¿Vols ser manobre?...
 —¡Cauría!...
 —¡Fuster?...
 —¡Pateixen del pit!
 —¿'T plau manyá?
 —'M cremaría...
 —¡Y forner?
 —¡Perden la nit!
 —¡Potser, traginer t' agrada?...
 —No, que 'ls matxos 'm fan por!—
 Y aquí la mare cremada
 'm va dir, desfentse en plor...
 —Bertrán, no só endevinayre...
 ¡pro ets un dropo!
 —¡Tant se vall
 responguí... De panxa enlayre
 ¡may veureu que prengui mall!

—
 ¡Y vet'aquí 'l qu' es la vida!...
 No sé en que m' ho conegué,
 pró desd' allavors... ¡fregida!
 ¡may mes hi pogut fer ré!
 Va morirse la pobreta
 y com soch 'l Gran .. ¡es clá!
 vaig heretar la caseta,
 y tres pessas de secá...
 Com que 'l vagar m' agradava,

y 'm feya tuf 'l treball...
 casa y pessas, tot anava
 com un ciri cap per vall!
 Sort vaig tenir que s' esqueya
 á torná 'l Xich, del servey,
 y ell qu' es bó per la taleya
 y 'm porta bastanta lley
 no li va pas costá gayre
 l' adressar'ho... ¡Tant se vall!
 ¡També estantme panxa enlayre
 may hauria prés cap mall!

—
 D' allavors, passo la vida
 jeyent lo mateix qu' un soch!...
 Al istiu, jech á l' eixida...
 Al hivern, vora del foch!...
 Ab ningú del poble 'm fico,
 ni vull saber res del mon...
 ¡Com si no hi fos!... Ni embolico,
 ni faig, ni desfaig... ¡Tinch son!
 Mon germá ab la seva dona,
 s' ho portan tot... Visch ab ells...
 y aixís, si jech una estona
 ho puch fer sense tropells...
 Ja 'ls ho vaig dí:
 —¡So un bagarro,
 un ensa, un estaquirot!
 Mentre 'm deu un plat de farro...
 ¡Ja us ho podeu quedar tot!...
 Y aixís vaig molt bé... No es gayre
 lo que 'n trech... Pró ¡tant se vall!
 També estantme panxa enlayre...
 ¡no es fácil que prengui mall!

—
 'Ls brivalls quan van á estudi,
 'm cridan del carré estant:
 —¡Ep Bertrán!... ¿vols que t' ajudi?
 ¿A com las pessas, Bertrán?
 Las vehinas batxilleras,
 m' han tret en Bertrán de l' os
 y diuhen las tafaneras
 que jo y la mandra ¡som dos!
 Uns, me tractan de marmota...
 Fet de guix pe 'ls altres soch...
 Hi ha qui diu que tinch xicota,
 y ella es la soca y jo 'l soch.

—En Bertrán—molts s' embolican—
no es tan gandul com lo fan...
—¡Es que está malalt y explican
que se 'm ressent l' os Bertrán!
No m' hi enfado ab cap terrayre...
¡Ells que diguin! ¡Tant se vall!
¡També estantme panxa enlayre
no es fácil que prengui mall!

—
Un cop, vaig enamorar-me
—enllá pe 'ls vols del carll—
y estava á punt de casarme...
Ja tenia d' ella 'l «sí».
Era una galán minyona
de bon sangro y ab bon dot...
Jo, hi anava alguna estona
y li feya 'l «paperot»...

Pró... ¡fills meus!... ¿que succehia?...
Qu' al seu costat... ¡patatúml
als cinch minuts m' hi adormia...
y á tot aixó ab 'l rum-rum
que va corre per la vila,
sobre en Bertrán y 'l seu os,
un jorn, va dir-me la Sila:
—¡Res de casori entre 'ls dos!
Un gandul... no 'm xoca gayre
Deixaho corre...

—¡Tant se vall...
responguí... De panxa enlayre
may tampoch, pendré cap mal.

—
Jo ja ho conech... ¡es un vicil
Pró,.. ¡si 'l tinch tan enconnat!
¿Que hi faré? Es com un ofici
¡soch fadri gandul passat!

¡Que 'm motejin!... ¡Si no 'm queixo!
¿Que soch un drogo?... Be... si...
Si ja ho sé!... Si ja ho coneixo
que 'l treball no es fet per mí!
Que mori del os, vull creure...
¡pró moriré ben content!
que si 'm mata 'l massa jeure
¡podré jeure eternament!
Sols vull... que un lletrero gros
digi, al lloch que 'm colgarán:
—Jau aquí, en Bertrán de l' Os
que patí, de l' os bertrán!
De feyna, no 'n va fer gayre!
¡Era un gandul sens rivall!
¡Sempre va estar panxa enlayre!
Pró... ¡tampoch va pendre mall!

MARIAN ESCRIU FORTUNY.
(M. Riusec).

UNA AVENTURA DE VIATJE

Lo senyor Bieló, quan vá plegar la botigueta de betas y fils del carrer del Call, va resoldre anar á fer un viatjet per l' extranger, per gastar uns quants *ahorrillos* dels que la seva posició independent, y la seva semi-viudetat li permetian fácilmente despéndres, sense perjudicarse. Aixó de semi-viudetat necessita una explicació y vaig á donarla.

Lo senyor Bieló havia estat casat, y ho estava encare, ab una dona molt mes jove qu' ell; mes al cap d' un any de matrimoni, lo senyor Bieló 's en adoná de que ell, que no havia volgut may tenir societat ni participació en cap negoci, en aquet assumpto del matrimoni hi tenia per soci un mitj cosí de la dona; que s' en repartia l' usufruit ab ell.

Lo betas y fils s' indigná al descobrirho y volgué aixecarse als espays superiors de la indignació provocada per la deshonra, mes á la qüenta á aquella panxa rodona, ab cametas curtas, que semblava un carbassó ab potas, rematada per un cap com un meló ab orelles qu' apareixían nansas, no li sentava bé lo paper de marit ultratjat y quan enfilat al cap de munt de la seva dignitat volgué amonestar severament á la seva dona, procurant adoptar una actitud digna y solemne, la esposa desleal se l' escoltá com qui sent ploure y l' endemá desaparegué anantsent al extranger ab lo soci.

Lo senyor Bieló, 'ls primers dias de la fugida, 's desconsolá perque l' estimava á la Tuyetas; mes poch á poch, s' acostumá á la idea de pèrdrela, y considerant que la seva salut era anterior y superior á totas las donas del mon, s' olvidá per complert de la esposa y poch després plegá la botiga, considerant que per ell sol, ja era prou rich.

Un cop disposat á fer lo viatge, va romiar bastants días sobre quin sería lo puesto que triaría per ferhi la excursió de recreo projectada, y al últim va triar Marsella. Lo senyor Bieló, ja convensut, agafá la maleta y s' en aná cap á dita població. Un cop arriuat, s' instalá en lo Gran Hotel. Sopá una serie de cosas, que li semblaren *potingas*, segons ell conta ara, y en havent sopat s' en aná á donar un vol y á passar la estona en lo teatro del *alcázar* ahont li havia dit un *garçon* de la fonda, que hi anavan noyas macas,

Y era vritat, ne va veure una pila, y algunas d' ellas que coneixeren tot seguit qu' era extranger y *bon Jan*, me 'l rodejaren, y en poch moments li carregaren un gasto de copetas qu' esparverava. Mes aixó ¿qué hi feya? Lo senyor Bieló, alegroy per las begudas y encalabrinat per l' encís d' aquells perfums, aquells luxos de traxos y de formas, no hi veyá de cap ull y creyentse aquell *Don Juan*, que cada any, veyá lo día de Tots Sants en lo teatro Novetats, sols sentía en aquells instants, no portar una espasa al costat y tenir al devant á un don Luís Megía, per enfonsarlhi al mitj del pit, donant surtida á un doll de

TIPOS DE LA TERRA (dibuix de S. MATILLA).

L' home dels Salms.

Aquella nit fou terrible per lo senyor Bieló, plena d' insomnis y pesadillas. Li semblava á ratos que tenia algú dintre del llit, mes estava enfebrat de tal manera que no 's donava compte exacte de lo que succehia, ni may més ha pogut explicarho detalladament.

Cap á la matinada se va despertar l' ex-betas y fils ja completament seré y, á palpentes, pogué comprovar que una part del seu somni s' havia realisat. No estava sol, al llit hi havia una dona. Lo senyor Bieló quedá glassat, y llensantse á terra d' un bot, obrí la porta del quarto de bat á bat.

En aquell ressoná, dins del llit, la veu d' una dona demanant auxili á grans crits. Avants de que l' atribulat subjecte hagués tingut temps de pendre una resolució, l' habitació fou invadida per criats ab llums; aquella claror fou com un llamp per lo senyor Bieló; porque va veure que aquell quarto no era 'l que ell va llogar la nit avants. Mes l' efecte sigué mes tremendo encare, quan la dona aquélla lleugera de roba que sobre lo llit hi havia se llensá en los seus brassos exclamant: ¡Bieló del cor! ¡per fi vens á buscarme! Era la seva dona: la Layeta. En breus minuts aclarí lo antich betas y fils, qu' aquella fonda no era la en que ell estava hostatjat, porque aquell no era lo Gran Hotel, sinó lo Gran Hotel de Marsella; dos tituls qu' encare que s' assemblin una mica no deixan de perteneixe á dugas fondas diferentas. La seva esposa li explicá que lo semi-cosí l' havia abandonada, sense deixarli cap diner, en aquell establiment d' ahont ella no s' atrevia á móuressen porque hi devia una pila. La Layeta va demanar perdó y lo senyor Bieló, que primer volia fer l' home, s' eterní desseguida y obrí 'ls brassos á la ovella descarriada entornantsen ab ella á Barcelona després de recullir l' equipatge que tenia á l' altre hotel.

Desde aquell día lo antich betas y fils, viu tranquil y felís ab la seva dona; sols, de tant en tant, lo preocupa alguna estona, lo recort de que, aquella nit de Marsella, la porta del quarto de la seva dona no era tancada ab clau, sino solzament ajustada; mes quan hi pensa, procura distréuressen aviat; porque, com ell diu: «Lo passat, passat; que diantre».

F. DALMASES GIL.

mangre y causant la admiració de totas aquellas donyas Agnés que 'l rodejavan. Mes un cop hagué pagat lo gasto y quan mes conquistadas creya tenirlas, desaparegueren del seu costat, com per encantament. Lo senyor Bieló, encare que no hi veyá del tot clar, no quedá gayre satisfet, pero tenint en compte qu' era mes de mitja nit, va decidir tornar al seu hostatje y ficarse al llit. A peu aná per no fer gasto, y preguntant preguntant, lo guiaren. Quan va arribar á puesto lo criat de guardia *pessava figas* á la porteria del establiment. Va despertar-lo per demanarli la seva clau, la del 89, que no estava penjada en lo puesto corresponent y que després d' una minuciosa investigació, no va apareixe. Lo dependent li va fer entendre que se la devia haver deixat al pany de la porta y encar que lo senyor Bieló no 's recordava de tal cosa, no s' atreví á insistir y pujá. Trobá la porta ajustada, y com per mes que va buscarse las butxacas no trobava la capsa de mistos, no encengué llum, y deixant la porta entreoberta pera que hi entrés la claror del corredor, se va despullá. Mes mentres tal cosa feya, comensaren á fermentar l' esperit y 'ls licors en lo seu estómach y l' home va acabar de entربولirse, y se deixá anar al llit, després de tancar ab clau la porta, cásí sense saber lo que li passava.

Frescas, amables, senzillas y escampant la sai á dolls, algún temps las modistetas ¡valian tot l' or del mon!

Un estudiant escribia a un dels seus amichs:

—«Aquesta nit vull anar á un ball y no tinch vestit; fes-me 'l favor d' enviarmen un.

—Pots contá ab ell—li contestá son amich—si 'm deixas uns pantalóns, pera poguer sortir de casa á portártel.

NITU DE TARRAGONA.

PINASSA

Examen d' aritmética:

Professor: Si vosté te vuit duros y ni donan quatre, diu que ni quedarán doize. ¿Quina operació farà per averiguarho?

Deixeple: La de sumar.

Professor: Y si te vuit duros y en pert dos ¿quina operació farà?

Deixeple: La operació que faré será buscar los dos duros perduts.

CARRIQUIRI.

Pro avuy tant y tant presumen que sols per polvos y flochs, no 'n tenen prou las modistas... ¡ni ab tots 'ls diners del mon!

ANY NOU...

ANY nou-lo ditxo ho diu, donchs-vida nova.
 Mos vicis deixaré, puig res m' ho priva.
 ¡Adeu jochs de billar, dominó y cartas!
 ¡Adeu Paquita, adeu, ma imatge viva!
 ¡Adeu balls y saraus de totas menas!
 ¡Adeu Alhambra (1) adeu companys versayres!
 ¡Adeu pels del tupé, barba y bigoti,
 pelat jo vull quedá com no n' hi ha gayres.
 Un altre juro se 'n l' any que comensa,
 vull dir que rich seré, y ho asseguro;
 tan sols 'm faltará tenir cinch pelas
 cada cop que jo 'm trobi sense un duro.
 ¡Adeu, miseria, adeu, 't malaheixo;
 no 't vull al meu costat ets massa fredal...
 ¿Hi ha algú que's vengui barra per pochs quartos?
 ¿Qui 'm compra la vergonya que á mi 'm queda?
 SALVADOR BONAVIA.

1 Lo Galé.

ANY NOU...

MOLTS, á fi d' any, ja se sab, diuhen:—Any nou, vida nova:—mes al se' á posarho á proba, es quan 'ls vé 'l mal-de-cap; puig per mes que vulgan fer, posant'hi tot son afany, quan entran á n' al nou any sempre, igual qu' ants, han de ser. Ja comprench be, que, alguns d' élls, al dirne tal bogeria, ho fan sols per la manía de seguí un ditxo dels vells. Mes jo, que veig qu' es mentida,—exclamo (posantme á riure): —Any nou... un any mes de viure y un menos de nostra vida

BERNABÈ LLORENS

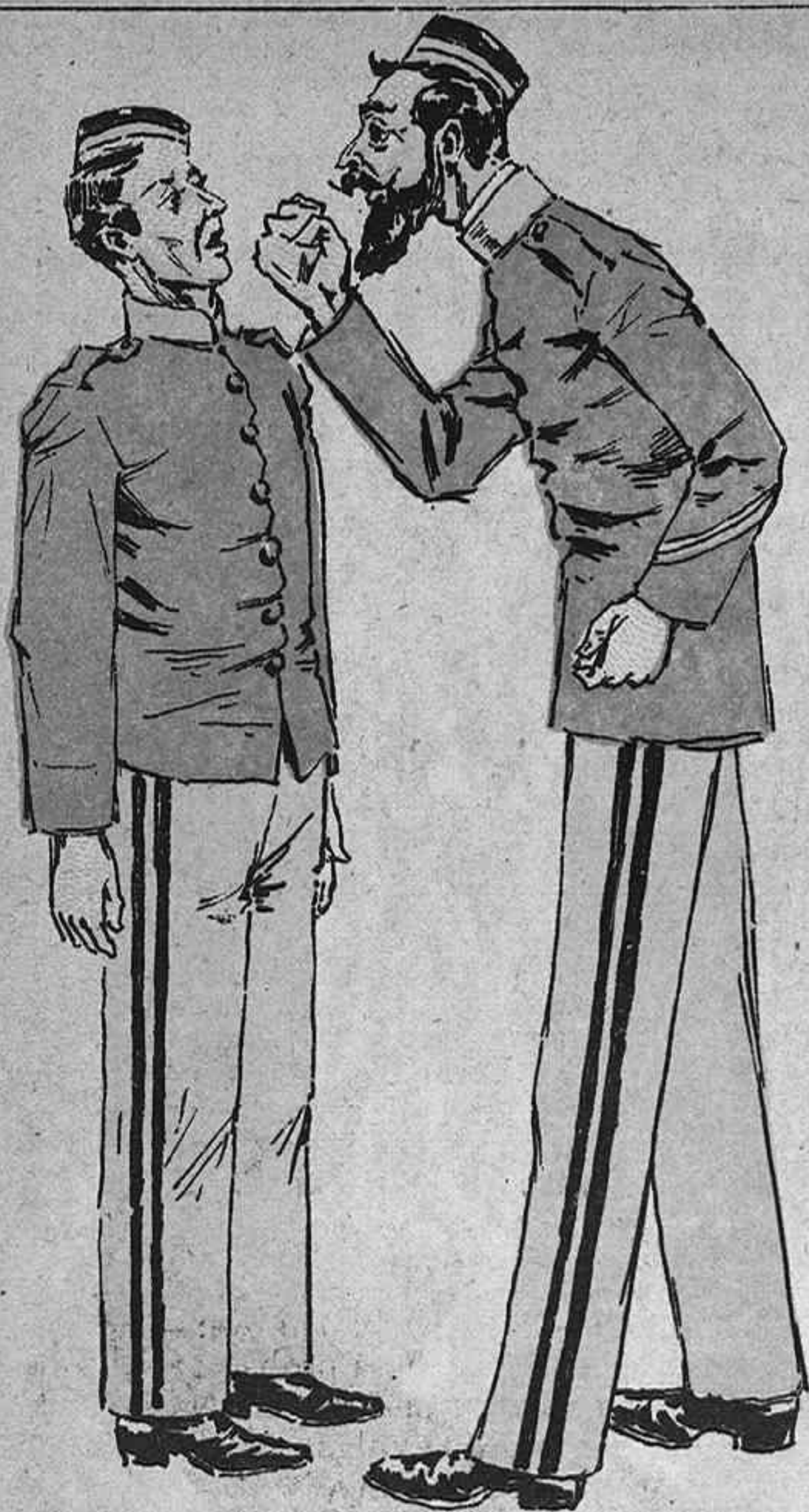
LA CAIGUDA DE LAS FULLAS

DE nostra vida 'ls anys, son com las fullas, que arrencadas del tronch pe 'l vent del Nort, quedan sols en la terra sas despullas, com en lo mon de l' home lo recort.
 ¡Qué verdas y bonicas son en l' arbre, quan brotan en las branca al sé al Maig!
 ¡com brillan, lo mateix que 'l pulit marbre, quan lo sol las alenta ab son bell raig!
 Mes, quin condol, quan l' huracá terrible las arrenca d' arrel ó las marceix;
 no brillan allavors, ja no es possible que remogudas sigan per l' oreig.
 Y al arribar l' hivern ab sas tampestas, quedan los tronchs del arbre desfullats,,

no 's fan sota l' arbreda ja mes festas, ni es l' arbreda lo cel de 'ls estimats.
 L' hivern fineix y torna un altra volta ab sas canturias y frescor l' istiu, y allavors, en lo nou fullam, s' escolta lo xiuxiueitx de 'ls pardals á dins son niu.
 Y aixís corren los anys; ab l' anyoransa y la tristor que inspira al cor lo fret, y 'l recort del passat y l' esperança de veure l' arbre de verdor cobert.
 Mes... ¡ay disort! mon pit de fel ne mullas; en l' arbre dels humans no passa així, quan ne cauhen de sons brancalls las fullas per una eternitat han de mori.

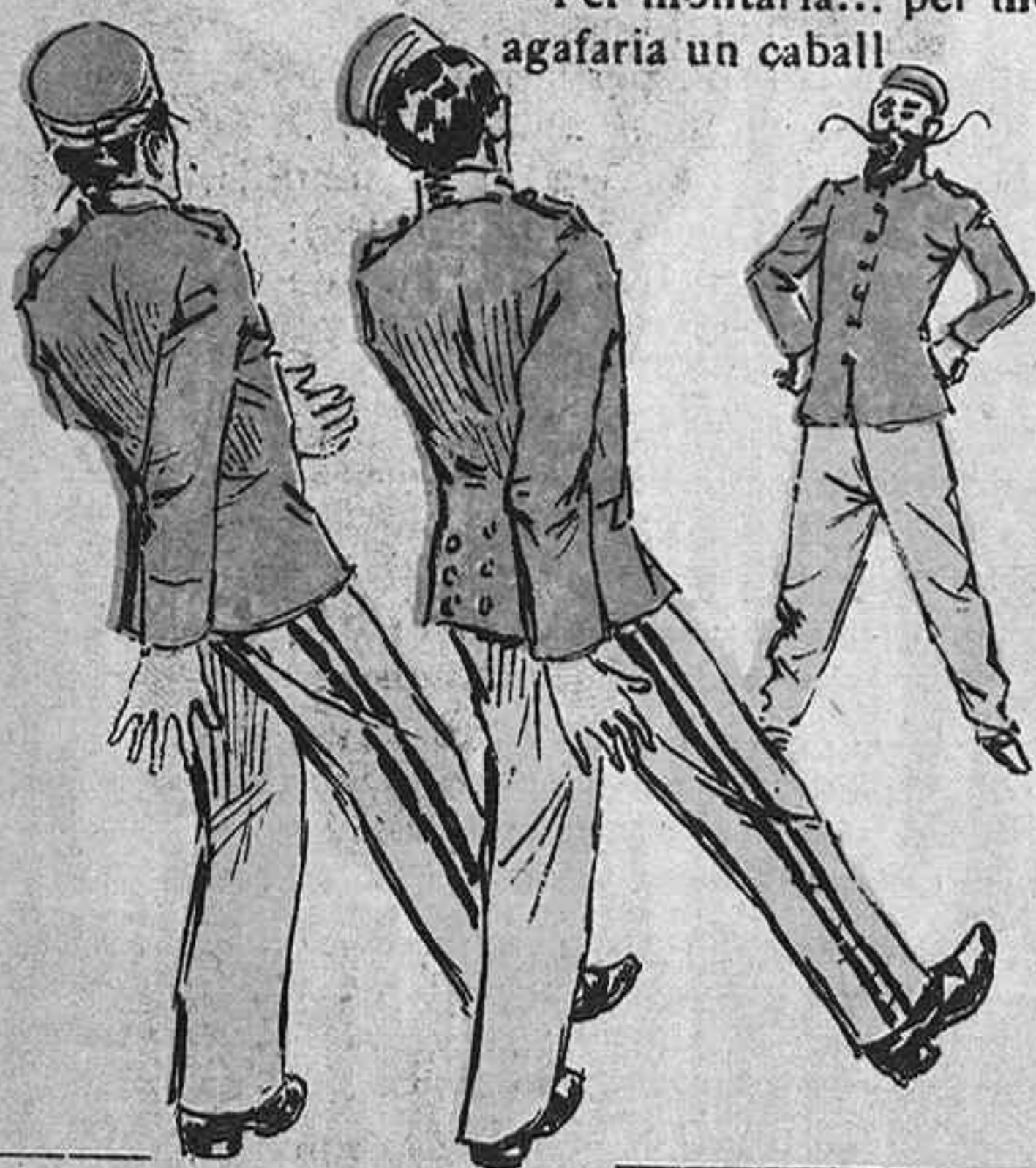
MANEL ROVIRA Y SERRA.

INSTRUCCIO MILITAR

—Per montá una guardia ¡parla!
¿com t' arreglarias, Call?

—Per montarla... per montarla,
agafaria un caball

—¡Uno .. dos! ¡Uno... dos!
(¡La cansó del enfadó!)

-Diu que «en su lugar, descansen»
y jo no sé lo que ho fá
qu' aixís que vaig per ajèurem
ja m' enjega una guantá.

LA TOMASA
DECADENCIA

—Me sembla que sento tuf de porch!
—Papallona, no 'm vinguis pas ab indirectas,
represento lo que soch y ab mi s' hi *personifica*
l' actual decadencia de 'l Carnaval: ¡Una so-
lemne PORQUERIA!

UN AMICH

PREGUNTAS, bon amich, pera casarte quina es la dona qu' escullir deurías? Dotze son las que vaig á presentarte y tú mateix entre las dotze trías.

La primera es molt rossa y avispada, no deixa que 's propassen ni admet broma; te 'l defecte tan sols que quan s' enfada li bull la sanch com bullir puga á un home.

La segona es morena, si la creuhen vint anys no conta y n' ha complert ja trenta; diu que may surt y en totes parts la veuhen; sols parlantli d' amor la feu contenta.

La terça es viuda d' un notari, plora la mort del seu marit ab melengia, y sempre qu' algun jove té á la vora diu qu' homes com lo seu no n' hi ha avuy dia.

La quarta es una que vol esser santa y de tot cor á la oració s' entrega; dejuna molt, salms religiosos canta, y cada dia, sens faltar, combrega.

La cinquena es petita y sabelluda, de tot entén y en discusions se fica, si á tindre arriba en lo Congrès cabuda prou al punt farà rotllo ab sa palica.

La sisena es molt maca: ben mirada té un tipo dels que plauhen al poeta, mes quan algú li diu: «¡vosté m' agrada!» li respón asprament: «¡vaya un mofeta!»

La setena es d' aquellas que s' anyoran porque 'ls hi manca qui 'ls hi fassa bromas, y al veure noyas ab promés ja ploran, y 'l seu neguit son solzament los homes.

La vuytena 's dedica á la poesia porque 'l gran foch d' inspiració la crema, passa escrivint la major part del dia, te compostos vint dramas y un poema.

La nona es un bon xich mal agradosa, mes pensa bé y á sa mareta cuyda; si 'ls homes la segueixen li fan nosa; te rich lo cor, pero la bossa buyda.

La deuhena en lo mon tan sols sospira pe 'ls militars, porque son pare ho era; aborreix los paisans y quan la mira un tinent ab amor, se fón com cera.

La onzena es molt romántica, no troba cap partit bó; vol lo marit ben magre; com desitja estar groga, tot ho proba; fica 'l cap á un cert lloch y beu vinagre.

Y la dotze es, per fi, una mala fura qu' ho remou tot y de per tot la treuhen; com una fusta te la cara dura, ment, y s' enfada si 'l que diu no creuhen.

Aquí tens dotze donas: totes ellas son per mereixe, en son amor confía; viuda la terça y las demás donzellas, entre las onze y la qu' es viuda, tría.

¡TAFANERAS!

—Ola, Antonieta.
—Ola, Mercé.
—¿Que tal ho passa?
—Molt bé ¡y vosté?
—Bé; y donchs ¡qué 'm conta?
¡qué hi ha de nou?
—Per ara filla tot es vell.

—Prou;
¡sab que van dirme l' altra nit?

—¿Qué?
—Que aquella noya del seu carré tan aixerida, tan viva y tan...

—¿La Anita?

—Justa.

—Tiri endavant.
—Donchs, festejava ja feya un any ab un moreno molt lleig y estrany, y segons diuhen per llá al vehinat diu que ara 's casan molt aviat..

—Senyal que 's portan estimació.

—Doncas no ho cregui no es pas per' xó; lo cas es ara molt diferent segons fa corra tota la gent.

—Ay, pobre noya, que patirá; tant que ella 's creya poguer trobá algun fulano de molts dinés; ha de sentirse que 'l seu promés... jo 'm resisteixo á creureho.

—Si?
fassi 'l que vulgui res m' hi va á mi; pro, calli, que ara cap aquí ve; miri que roja que 's torna... te, hasta la volta dona per 'llá per no tenirnos de saludá.

—Quin vestit porta; vaig reparant que li curteja molt del devant...

P. Carrace

Metamorfosis

LA noya, té las galtonas
blancas de polvos d' arrós;
y 'l jovenet que va ab ella,
té 'ls llabis vermells com foch.

Solets baixan al jardí,
se 'n van pe 'ls avellaners,
y espallofant avellanas
tòrnan al cap d' un ratet.

¡Quin cambi ab aquella estona
han sofert los seus semblants!...
Las galtas d' ella, vermellas;
y 'ls llabis del jove, blancs.

CONRAT ROURE

PAULAS

TIPOS VALENCIANS (Còpia fotogràfica de ESPLUGAS).

La rosa y la violeta

DEYA una rosa d' un hermós jardí
á una violeta humil d' un bosch vehí:
—Jo faig mes goig que tú; jardiné 'm cuyda
que de regarme bé, may se descuyda
y tú sola en eix bosch, entre erm y roca
ningú 't veu ni t' olora; ningú 't toca.
Y quan la rosa aixís anava dient
ferint de la violeta 'l sentiment;
una filla del amo ab goig la treu
posantla per adorno en lo front seu,
mentres la viola, al véurela marcida,
prenia encare mes color y vida.

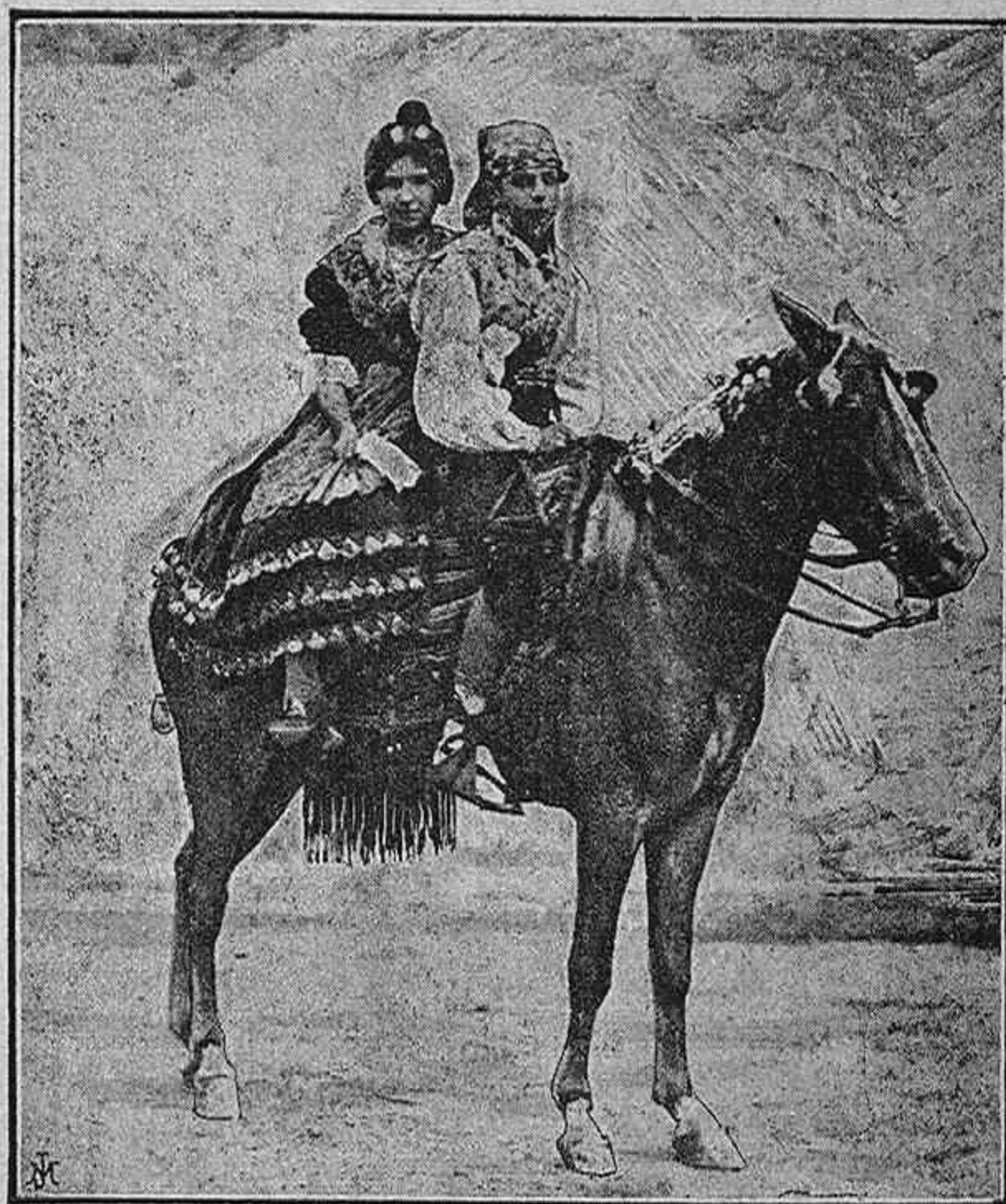
*Per 'xó val moll mes ser modest y lliure
que ab gran ostentació sempre esclau viure.*

*

Lo cor y la moneda

TAN coquetona n' era la María,
que de promés cambiava cada día
y al compendre lo fals qu' era 'l seu cor
los fadrins van negarli son amor.
Lo cor d' una coqueta, sens reparo,
á una moneda falsa lo comparo:
*mentres fá goig circula, pró tothom
sol refusarla al veure qu' es de plom.*

EUSSEBI BENAGES

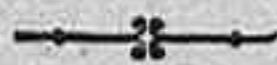
Llauraors de l' Horta, tornant de casament.

BELLESA RUSSA (Cóp. fotogràfica de M. MATORRODONA).

No mes que pe 'l brill gosar,
d' aquestes ulls de sirena,
jo crech... ¡qu' hasta val la pena,
de ferse súbdit del «Czar»!

L' ANY NOU

Com lo vell que, ansiós, espera
la tombada del hivern
per referse á la alenada
sanitosa del bon temps,
també jo l' any nou desitjo
veure alegre, si es que ve
á desfer la nuvolada
que 'ns emboyra tant lo cel.

Vina donchs, any nou, si arribas
com te sento y com te veig;
vina donchs sobre eixa terra
hont s' hi aferran tants flagells,
hont hi cáuhen tantas penas,

y s' hi giran tan mals vents
per las mares... ¡pobres mares!
que 'ls hi roban los fills seus.

Massa y prou la desventura
ha segat nostres indrets
per venirnos una guerra
á delmarnos lo jovent!
Massa y prou la mar irada
'ns pren vidas y vaixells,
y 'ns ofegan las maluras
y 'l mal fat 'ns aclareix!

Ab las mans buydas de feyna
trobarás los llogarets;
terras qu' eran una joia
veurás viudas de conreu;
las fonts de vida... estroncadas,
escanyolits los cellers,
y calmosas las masias
y 'ls firals sols y deserts.

Vina donchs, any nou, si arribas
com te sento y com te veig;
vina ab tantas alegrías
com ab penas fuig l' any vell.
De las néus ab que 't coronas
fes que 'n surtin bons explets,
y... que trevalli la terra
la ma qu' are dú 'l fusell.

A. BORI Y FONTESTÀ.

CATALUNYA PINTORESCA

(Apunte de D. BALAÑA).

Iglesia del Bruch.

LO BOSCH DELS AMORS

EN la heretat que posseheix
un dels mes nobles senyors
hi ha un bosch inmens que 's coneix
per tots, pe 'l bosch dels amors.
En sa arboleda frondosa
lo vell Ventura va entrar,
y al peu d' un roure, plorosa,
á la Dolors, va trobar.
—¿Per qué ploras? al instant
á la noya preguntá,
y la Dolors, tot plorant,
aixís li vá contestá:

—¡Ploro, avi, perque una flor
que ma mareta 'm va dir
la guardés com un tresor
aquí la vaig perdre ahí!

—¿Sola anava?
—¡No, Ventural!
—la Dolors vá replicá—
á recorre la espessura
en Lluís me vá acompanyá.—
Y 'l pastor li digué trist:
—En vá la buscas, Dolors,
que may cap flor trobá he vist
perduda al bosch dels amors.

ANGEL SALABERT.

QUI JUGA NO DORM

(IMITACIÓ)

PER carrers y plassas
corria ab fal-lera,
seguit per dos guardias
un tima-carteras.

Al ser prop del *parque*,
surt d' una taberna
un company d' ofici,
y li diu:

—Xumetra,
¿qué tens que tant corras?
—Ca, res,—li contesta—
dos malehits guras
'm van al darrera,
perque m' he fet duenyo
d' un porta-monedas.
—¿Veyam?

—Es de plata.
—T' equivocas, mestre:
en tot cas, es nikel
ó plata... Meneses.
—¿Que 't pensas que dormo?
Es plata de veras:
ó sino "arrepara"
aquestas anellas
qu' están enganxadas.
¿No veus quin brill tenen?

—Desenganyat, home,
si te 'l vás á vèndre
ni dos rals te 'n donan.
—Pero es plata.

—T' erras.
Es nikel.
—Es plata.
—Es nikel.
—Menteixes

Y mentres disputan,
'ls dos guardias venen,
me 'ls lligan com Cristos
y al jutje 'ls presentan.

QUIMET BORRELL.

Autors novells

Això es un deliri!

Si la cosa segueix per aquest camí, serà qüestió de pendrehi alguna mida preventiva. Tothom fá comedias.

Es á dir fá, escriu.

Ja no sabém pera quin cantó girarnos. Allá ahont menos un hom s' ho pensa li revelan lo nom d' un nou autor dramátich.

Se passeja tranquilament per la Rambla, troba un conegut y...

—Sab en Lluís Baliarda?

—No hi caich—respondrá l' home tot prevenintse de que li van á donar una mala noticia.

—Si, home ¡si al nostre vehinat es molt conegut!

—Que potser vol dir aquell minyó que venia *llaveros* y gomas per las mànigas de la camisa?

—¡Just! 'l mateix. May diria lo que ha fet?...

—¿Alguna desgracia?

—Ha escrit un drama.

—Que 'm compta, home!...

—Quina casualitat!... al surtir de casa, l' ataconador que tenim á la escala, m' ha *innovat* que 'l seu fill acabava la última escena d' una pessa en vers.

—¡Diantre de xicots!

¡Y tant! perque es una precocitat que no sabém pas á lo que pot conduhirnos.

De moment, á que 'l publich dels teatros, dintre poch temps, se compongui excludivament d' autors dramátichs.

Quin públich més ilustrat alashoras!... y més *reventador*, perque ja ho diu lo ditxo... ¿Quin es ton pitjor enemich?...

* *

Y que dels estragos que pot produhir aquesta deria, fins se 'n pot ressentir l' art, lo foro, lo comers y *las tres clases de vapor* y tot.

Si, senyors, si, son innumerables los perjudicis que 'l desarrotllo de la tal fatlera, pot reportarnos.

Perque se 'n convencin, vaig á explicar algún cas d' entre 'ls molts que 'ls podria citar si no fos que porto un xiquet de pressa.

De totas maneras, me sembla que ja n' hi haurá prou, pera lo que pretench demostrar, advertint que aquets que 'ls presentaré, tenen l' alicient d' esser frescos com ous del día.

Aténguin.

* *

Un senyor molt reposat, que viu al carrer de casa, y que, per mes senyas, casi sempre vá sense res al cap, l' altre día va sentirse *atacat*—segóns deya ell—de fibladas horrorosas al ùnich caixal bó que li queda al cantó de dalt de la banda esquerra.

L' home sentintse impotent pera resistir més, després de probarho tot, se revesteix de valor y, desesperat, sense posarse 'l sombrero, se 'n va anar corrents cap á casa un dentista.

Arriva á la casa del home aquell que menja ab la boca del próxim, y truca precipitadament.

Obra la porta una minyona, lo pacient dona una llambregada á l' habitació que se li presenta al devant, y 'l mal li minva ja una mica per la satisfacció de veure que no hi ha gent que s' esperi.

—Fassi 'l favor, lo senyor dentista, desseguida...

—Tindrà d' esperar-lo una mica, s' ha arriuat fins al Novetats á veure á n' en Tutau. Es á presentar-li un drama.

—¡Cristina quina fiblada! Es á dir qu' ell se 'n va á presentar un drama, y á mi 'm deixa fet una *trageria*!

* *

Aném per un altre exemple.

En aquest veurán vostés, per quin motiu més senzill, l' altre día, un sastre va perdre un antich parroquiá.

S' estava 'l client en lo quartet de proba mirant si li queyan be uns pantalóns, quan tot de cop se n' adona pe 'l mirall, que 'l home dels centímetros á coll-y-bé, estava rihent y fent ganyotas radera seu.

—¡Socoorrol... ¡¡Lladres!!... ¡¡A mil! (Y tot... ¡per un ratolí!)

—Y ara? que no s' ha burlat may de ningú?—digué girantse cremat lo parroquiá.

L' altre tot sorprés no s' atreví á articular paraula.

Lo cas es que quan un dels dependents del sastre va dur lo pantalón á casa del tal parroquiá, si bè es cert que després de molt pregar conseguí que aquet se 'l quedés, en cambi, quan va durli 'l compte va enviarlo á passeig. ¡Veuran, l' home s' havia ofés de debo!

Potser la cosa no hauría arribat á tant, si 'l sastre hagués confessat la vritat: aixó es: que aquellas ganyotas no anavan per ell, si no qu' havia tingut la mala ocurrencia d' aprofitar aquell instant, pera repassar un dels pappers del sainete qu' estava escrivint.

* * *

Vaja, las veuhen las conseqüencias.

Y aixó que ja 'ls he dit no eran casi res, perque si 'ls explicava la d' aquell advocat, que en un informe 'n lloch d' unas *conclusións* hi va posar lo reparto d' una obra seva, ó la d' aquell xacolater qu' un día entre 'l cacau, vá barrejahi distretament lo *melodrama* d' un fill seu y á l' endemá tots los parroquians, á la primera sucada de la tradicional pega, van posarse á recitar versos coixos; y en fí, tants y tants, que sería un may acabar.

Lo bo es que la majoria d' aquets si 'ls preguntan perqué ho han fet, responen...

—...Res, es alló... á ratos perduts...—y no surten d' aquí.

Afortunadament la classe ofereix variants molt extraordinarias.

L' un s' acontenta escrivint una comedia sobre un fet que va succehirli; la llegeix entre 'ls seus amichs, la fá imprimir, impresa la guarda á casa y... menos mal perque aquestas eran totas las sevas aspiracións.

L' altre ja va mes enllá, consegueix que un diumenge á la tarde li estrenin en una *Societat*, y, clar, com hi van tots los de casa seva y la sala es petita, l' éxit resulta segur.

D' altres n' hi ha que 's dedican als plagis; pero d' aquets ¿qué 'n dirém?

Jo per la meva part no 'n diría res. ¡Prou pena tenen!

¿No 'ls ho sembla?

Després ne venen uns de més modestos. Son los que no 's mouhen dels monólechs.

Es lo que diuhen ells, ab un vers llarch, se 'n surt perfectament.

Sort que la majoria d' aquets *genis* que havém classificat, després de saborejar en lo seno de la seva familia los llores del primer triunfo, s' entornan al nyinyol, als informes ó á la mitja cana, y acaban per no enrecordarsen may més.

Pero de tots modos, alló qu' hi dit de posarhi un correctiu, creguin que no hi fora de més, y precisament ara que per fortuna encare no 'ns han invadit aquest terreno las senyoras, que 'l día que s' hi emboliques-sin ay, pobres de nosaltres! ¡ellas que 'n aixó de conjuminar arguments ns passen la má per la cara!

Y que consti, per descárrech meu, que res del qu' hi dit porta mira interessada. Precisament, veuhen?... A mi m' agrada aquest deliri. Que n' escriuhen moltras? ¡Tant millor! aixís si hem de cridar als autors, veyém caras novas. ¡A mi si, que, com que no m' hi va ni m' hi vé res!..

Si per alguna cosa ho sentó, total es perque... *res, saben, alló... á ratos perduts...* jo també n' hi escrit una, y, francament, si n' hi ha tants qu' esperan tanda avants que jo, no me la podré veurer estrenar.

Per res més.

J. XIMENO PLANAS.

DESENGANY

—A DEU,—m digué al marxá,
no triguis molt á torná
que si dura molt t' ausencia,
d' anyorança 's morirá
ta enamorada Clemencia.—

Al cap d' un any, abatut
vaig tornarne, convensut
de trobar morta á m' aymada...
y ab un xicot jeperut
feya temps qu' era casada.

FRÁ FALET.

LA TOMASA

— PERIÓDICH FESTIU, IL-LUSTRAT Y LITERARI —

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Espanya y Portugal, trimestre.	1'50 pessetas.
Cuba y Puerto Rico, id.	2 »
Extranger, id.	2'50 »
Número corrent.	0'10 »

NOTA.—Tota reclamació podrá dirigirse á l' Administració y Redacció del periódich

6, SANT RAMON, 6—BARCELONA.

LITOGRAFÍA BARCELONESA

— de Ramón Estany —

6, Sant Ramón, 6.—BARCELONA

